EKA Eesti Kunstiakadeemia

SÕRVE

PROJEKTID

Eesti Kunstiakadeemia
Arhitektuuri ja linnaplaneerimise eriala
Kursuseprojekt
2018 sügis

JUHENDAJAD
Elo Kiivet
Kalle Komissarov
Karli Luik
Johan Tali

TUDENGID
Margaretha Aus
Art Bogdanovics
Gregor Jürna
Pamela Kristin Kajakas
Johan Kirsimäe
Eneli Kleemann
Mari Poom
Johannes Püttsepp
Ruuben-Jaan Rekkor
Eliisabet Sarv
Markus Varki
Lill Volmer

SISUKORD

SISSEJUHATUS	7
ANALÜÜS	11
Ekskursioon	12
Ajalugu	14
Militaarajalugu	16
Loodus	18
Rahvastik	20
Sündmused	22
SÕRVE TULEVIKUVISIOONID	25
Sõrve delta	26
Sõrve kompleks	28
Säästu innovatsioon	30
Regionaalne kunstikeskus	32
Omanäoline Sõrve	34
Mänguruum	36
PROJEKTID	39
Margaretha Aus	40
Art Bogdanovics	42
Gregor Jürna	44
Pamela Kristin Kajakas	46
Johan Kirsimäe	48
Eneli Kleemann	50
Mari Poom	52
Johannes Püttsepp	54
Ruuben-Jaan Rekkor	56
Eliisabet Sarv	58
Markus Varki	60
Lill Volmer	62
FOTOD MAKETTIDEST	64
TÄNUSÕNAD	68

SISSEJUHATUS

Kalle Komissarov

Eesti Kunstiakadeemia (EKA) arhitektuuri ja linnaplaneerimise eriala 3. kursuse üliõpilastega oleme paaril viimasel aastal teinud nn poolrealistlikke projekte erinevatesse Eesti paikadesse. 2016. aastal algas kõik koostööst RKAS-iga riigimajade programmi raames, kus tudengid analüüsisid kursuseprojekti raames üle Eestimaa riigimajadeks valitud hoonete sobivust ning tegid omapoolsed ettepanekud kahele asukohale. 2017. aastal oli meie partneriks Rae vald, kuhu pakkusime välja uue vallamaja lahendusi. Rae vald oli korraldanud arhitektuurivõistluse vallamaja ala mahulise planeeringu leidmiseks ja meie roll oli anda sisendit edasiseks projekteerimiseks, proovides erinevaid ruumilisi ja funktsionaalseid ideid (multifunktsionaalsus, ajaline ristkasutus jms).

Sellel aastal on meil rõõm teha koostööd Saaremaa vallaga Sõrve poolsaare ruumiarengu visioneerimisel. Täpsemalt pakume välja avalikke funktsioone Sõrve säärele. Muidugi on tegu akadeemilise projektiga, kuid usume, et lahendades läbi 12 erinevat avalikku hoonet, saab kohalik kogukond ja omavalitsus päris hea pildi, mil moel saaks seda piirkonda edasi arendada. Tudengite visioonid on nagu paralleelsed tulevikud, mille abil saavad otsustajad oma seisukoha kujundada ning selline kaalutud ja loominguliselt laiapõhjalisem otsus on alati parem ning objektiivsem.

Oleme jaganud oma stuudio kahte ossa, mis kajastub ka käesolevas trükise lehekülgedel.

Stuudio esimeses pooles tegelesime ruumivisioonidega Sõrve kogukonna ja piirkonna elukvaliteedi tõstmiseks ja elukeskkonna arendamiseks. Kuus paralleelset tulevikuvisiooni valmisid grupitööna ning analüüsi tulemused olid aluseks stuudio teisele, praktilisele osale. Erinevalt tavapärastest kursusetöödest polnud seekord üliõpilastele ette antud kindla ruumiprogrammiga ja kõigile ühesugust hoonet, vaid igaüks pidi individuaalselt oma visioonist lähtuvalt koostama avaliku funktsiooniga hoone projekti. Nii pidid üliõpilased ise tegema esimese osa analüüsi põhjal endale teiseks osaks lähteülesande, valima asukoha, mõõtkava ja kasutusvõimalused. Suurem iseseisvus ja suurelt mõõtkavalt väiksemasse liikumine ja nendevaheliste seoste loomine on nüüdisaegseks arhitektitööks hea harjutus.

Meiepoolne eesmärk on pakkuda nii vallale kui kohalikele kogukonnaaktivistidele uuenduslikke lähenemisi ning värskeid ideid, mis kaardistaksid võimalikult laial skaalal Sõrve ruumilist tulevikku. Analüüsidest joonistuvad välja mitu väga olulist lähenemist. Näiteks üheks oluliseks teljeks on pragmaatiline vs visioonäärne, sest ääremaastumist ei peata vähendamine/optimeerimine, kui pole enam kuskilt kokku tõmmata. Sellisel puhul on tarvis julget ja raamist-välja pikemaajalist visiooni. Ruumivisioonid on eriti kasulikud, sest need aitavad ideid paremini ja laiemalt kommunikeerida - vahel võib see osutuda kogukonna ühise keele leidmisel hädavajalikuks.

STUUDIO ÜLEVAADE

Aine nimetus: **AL6320 Arhitektuurne ja linnaehituslik projekteerimine 5, praktilised esitlustehnikad (8EAP).**

Kursust juhendasid arhitektid **Elo Kiivet, Kalle Komissarov, Karli Luik ja Johan Tali**.

Esimene ehk analüüsiosa toimus rühmatööna ehk paarides. Kolm ülesannet sisaldasid asukoha ja heade näidete analüüsi ning Sõrve sääre visiooni tulevikuks koos strateegiaga selle elluviimiseks. Strateegiline mõtlemine ja visioonide loomine on ruumi planeerimises ehk arhitektitöös väga vajalik oskus. See on oskus küsida, kuidas ruumi kaudu ja selle abil anda mingile kohale uus hingamine, kuidas leida olemasolevad väärtused ja neid võimendada, aidata järele nõrgemaid külgi ning luua uusi. Peamised küsimused: mis on hästi, mis võiks olla teisiti (sh väärtuslik, kuid halvas olukorras), mida tahetakse saavutada, mis on olulisemad ruumilise arengu probleemid, kuidas muutusi saavutada, mida saab ja tuleb teha järgneva 5, 10 või 15 aasta jooksul?

Oluline on ka see, et tegu on arhitektuuriprojektiga ehk kõik visioonid peavad jõudma ruumi, saama arhitektuuris konkreetse keha.

Teine osa ehk projektiosa oli individuaaltöö, mis põhines esimesel osal ehk analüüsi tulemusel valminud visioonil - projekt täpsustas strateegiat. Iga lahendus ja selle osad või eesmärgid peavad vastama visioonile.

ANALÜÜSIOSA

1. EKSKURSIOON JA SEMINAR

Kohtumine Saaremaa Vallavalitsuses, ekskursioon Sõrve poolsaarel (Torgu kogukonnamaja, Bulla fotomuuseum, Mõntu sadam, Sõrve Külastuskeskus). Seminar kogukondade teemal.

Lugemiseks: 1. Vihma, Peeter, Lippus, Madle (2014). Eesti kogukondade hetkeseis. Uuringuraport. Tallinn: Linnalabor ja Eesti Külaliikumine Kodukant. 2. Vihma, Peeter, Lippus, Madle (2016). Kogukondliku turvalisuse juhend. Tallinn: Linnalabor.

2. LOENG

Dr Egge Kubok-Lattik

Eesti kultuuripoliitika uurija ja ühiskonnateadlane, peaministri nõunik kultuuri, hariduse ja rahvastiku valdkonnas

Loengu teema: Seltsi- ja rahvamajad - eesti uus ruumiline kultuurimudel lääneliku moderniseerumise ja kujuneva kultuuripoliitika kontekstis.

Kuidas seltsi- ja rahvamajade ruumiprogramm on mõjutanud eesti modernse kultuuriavalikkuse kujunemist? Mil moel mõjutasid seltsi- ja rahvamajad 19.-20. sajandil maarahva kultuurilist emantsipatsiooni ja eesti rahvusliku identiteedi kujunemist (Bildung, nation-building). Kuidas rahvamajade rohujuure-tasandi avalikkust on püüdnud kasutada erinevad poliitilised režiimid?

Lugemiseks: Kulbok-Lattik, Egge (2016). Seltsi- ja rahvamajad - eesti uus ruumiline kultuurimudel lääneliku moderniseerumise ja kujuneva kultuuripoliitika kontekstis. Acta Historica Tallinnensia, 22, 41-66.

3. ÜLESANNE_1

Genius loci – asukoha analüüsikihid

Ekskursiooni kokkuvõte

Tajukaardid, märksõnapilved ehk mida kohalikud tähtsaks peavad/soovivad/unistavad ja mis kohapeal esile tõusis.

Kohalugu

Ajalugu, legendid, olulisemad sündmused, peamised tegevusalad ehk mis loob Sõrve sääre tausta ja kuidas on praegune situatsioon kujunenud.

Militaarajalugu

Füüsiline ruum, tekkepõhjused ja algne kasutus, allesjäänud struktuurid, asukohad, militaarturism (sh muuseum) ehk sõjanduslik ruumikiht.

Loodus

Kaitsealused liigid või ruumid, erinevad loodusobjektid, keskkonna eripära, loodusturism (sh orintoloogia) ehk looduskeskkonna väärtused.

Rahvastik

Demograafilised näitajad, trendid, elu- ja töökohad, tööhõive (sh tegevusvaldkonnad) ehk kes kus elab ja millega tegeletakse.

Sündmusruum
Sündmused Saaremaal ja lähikonnas (sh ajagraafik, asukohad ja liigitus) ehk mis ja kus toimub, mis on üle, mis puudu.

4. LOENG

Urmo Kübar
Eesti ajakirjanik ja kodanikuühiskonna edendaja, EV presidendi vabakonna nõunik

5. ÜLESANNE_2

Ruumiloome ja koosloome – juhtumiuuringud

Eesmärk: analüüsida varem tehtut, õppida hästitoimivast lahendusest (sh lahenduskäik, vormistus, kaasamine). Valida projekt, mis oleks kasulik ja inspireeriv järgmisteks ülesanneteks (visioon ja strateegia ning hiljem projekt) ehk võrreldav Sõrve säärega mistahes moel.

Analüüsitavad märksõnad: lokaalne vs globaalne, suur vs väike, ajutine vs püsiv, alt-üles vs ülevalt-alla, objekt vs maastik, punkt vs teekond, ruumilise sekkumise mõõtkava.

Kuidas on (avalikku) ruumi elavdatud? Kuidas tugevdatud kogukonda ja loodud uusi? Mis vahenditega saab arhitekt ruumi sekkuda, kelle abil ja kuidas? Millises mõõtkavas ruumiline sekkumine mõjub ja miks? Mis on pikemajalised kasud ja eesmärgid, mis lühemad?

6. ÜLESANNE_3

Tulevikuvõimalused – visioon ja strateegia

Analüüsi lähtepunktiks on luua Sõrve poolsaare sotsiaal-ruumiline visioon ja strateegia (sh jagada ajalisteks ja/või ruumilisteks etappideks).

Uurimusküsimused: Kuidas kohalikku elu arendada (elanikud vs turistid, keskkond vs majandus, sündmused vs ruum). Milline võiks olla Sõrve säär tulevikuks? Mida selleks tegema peaks? Kuidas ruum ja selle kasutamine muutuks? Millest alustada, mis on prioriteedid? Kuidas tagada aktiivsuse kasv ja järjepidevus, kestlikkus?

PROJEKTIOSA

Stuudiod

Esitlus väliskriitikule: Wolfgang Tschapeller
Austrias tegutsev arhitekt, aastast 2005 töötab ta Viini kaunite kunstide akadeemia arhitektuuri- ja kunstiosakonna professorina ning aastast 2011 on ta selle osakonna dekaan.

Esitlus väliskülalistele
Cardiff University, Welsh School of Architecture

Vaheülevaatus ja hindamine

PROJEKTI LÄHTEÜLESANNE

Aine eesmärgiks on koostada visioonist lähtuvalt ühe suuremahulise avaliku hoone eskiisprojekt, asukohaga Sõrve säärel.

Visiooni põhjal pakkuda välja hoone funktsioon ning koostada sellele ruumiprogramm. Hoone netopind ca 1000 m^2, soovitavalt kahekordne.

Kavandatav hoone peab olema kaasaegse vormikeelega ning madala energiatarbega (eesmärgiks on liginullenergiahoone).

Hoone paigutamisel arvestada kõigega mis olulisem määral mõjutab hoone energiamajandust (ilmakaared, valdavad tuuled, haljastus jm).

Lahendada hoonega vahetult seotud väliruum, sh aastaringne tegevus, ajutised rajatised/installatsioonid/sündmused, liikluskorraldus, sh jalakäijad, ratturid, autod ja bussid, parkimine, autode sissesõit ja inimeste ligipääs.

Hindamisele kuulub projektitööna esitatud eskiisprojekt ja semestri jooksul koostatud vaheülesanded. Projekteerimisel tuleb arvestada Eestis kehtivaid projekteerimisnorme ja standardeid. Hinnatakse arusaamist õppeülesannetest ja püstitatud eesmärkidest, loomingulist arengut ning isikupära, suhtumist õppeprotsessi ning selles osalemise aktiivsust.

ANALÜÜS

EKSKURSIOON • AJALUGU • MILITAARAJALUGU• LOODUS • RAHVASTIK • SÜNDMUSED

EKSKURSIOON

Mari Poom, Johannes Madis Püttsepp

Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuriosakonna üliõpilased käisid 14. ja 15. septembril 2018 projekteerimistuudio raames Saaremaal Kuressaares ning Sõrve poolsaarel. Luubi all oli täpsemalt Sõrve säär, kuhu tudengitel on hiljem ülesanne teostada arhitektuurne projekt. Piirkonnast ja selle elu-olust ülevaate saamiseks viisid kohalikud läbi mitmekülgse ekskursiooni.

Joonis 1. Külastatud punktid ajalises järjekorras

Ekskursioon algas Kuressaare linnavalitsuses. Seal kohtusime Mihkel Undresti, Nalmond Meri, Marili Niitsi ja Jaanis Priiga.

Meile tutvustati praegust olukorda Sõrve säärel. Räägiti, milline on hetkeseis sealsete majade ja kinnistutega. Lühidalt mainiti ka kohalike soove ja ootusi seoses säärel toimuvaga. Tuli välja, et väga konkreetseid soove kogukonnal pole, kuid igasugustele põnevatele ideedele on elanikkond väga avatud.

"Asi ei peaks piirduma ainult majaga, kuid maja kõikide oma funktsioonidega võiks ikkagi olemas olla," oli Nalmond Meri soov.

Tiheda kava järgi jõudsime külastada Salme ja Iide küla, Tehumardi lahingu mälestuspaika, fotomuuseumi, Ohessaare randa, Sõrve säärt, seal asuvat tuletorni ja tuletornide teemalist külastuskeskust, mahajäetud sõjaväelinnakut, mitut mälestusmärki hukkunud sõduritele ja Mõntu sadamat.

Reisile järgnenud nädalal palusime igal tudengil joonistada kuuldu-nähtu põhjal subjektiivne tajukaart. Nende analüüsimisel saime teada, mis külaskäigust meelde jäi, mis tundus oluline ning mis jättis vähetähtsa mulje.

Siin on näha kõikidel kaartidel esinevatest märksõnadest ja joonistustest kokku pandud tervik.

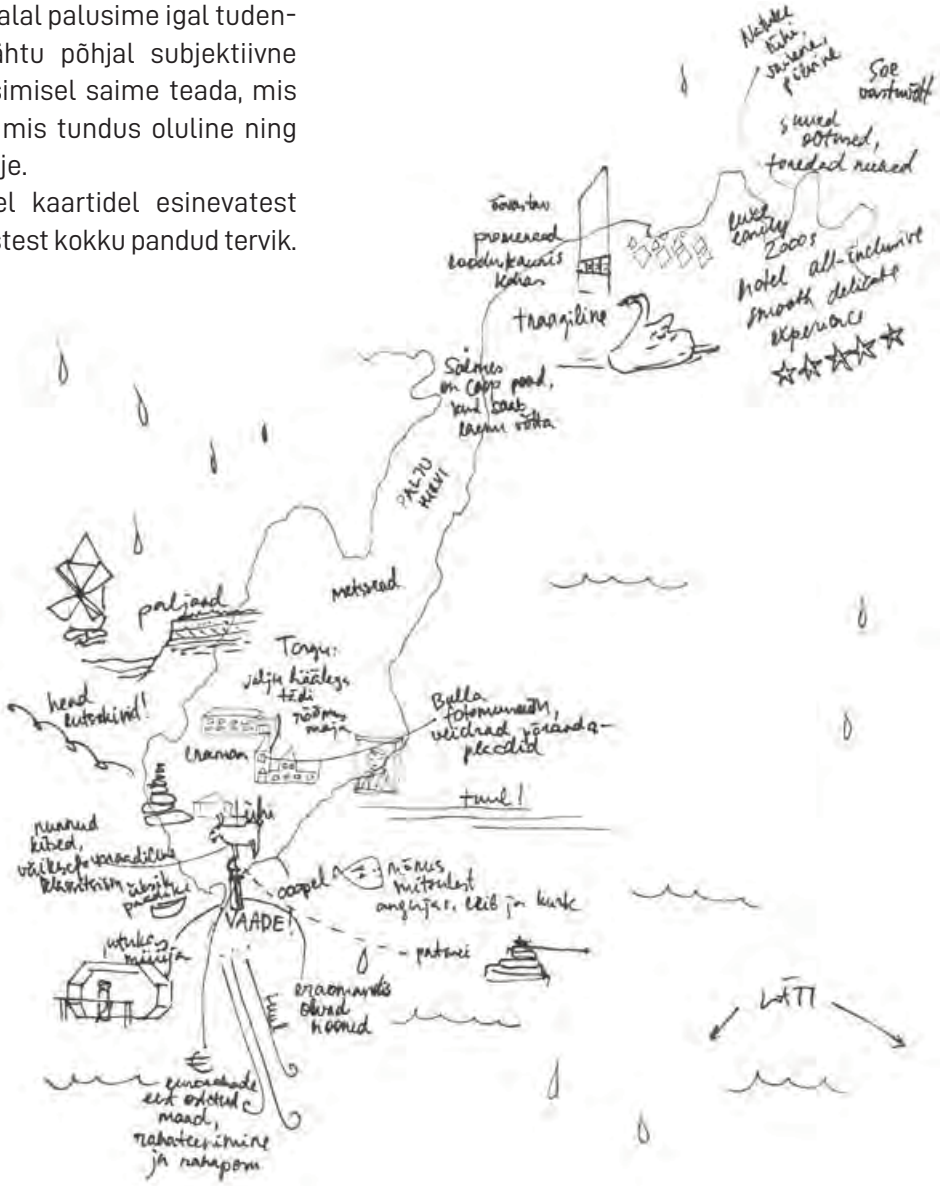

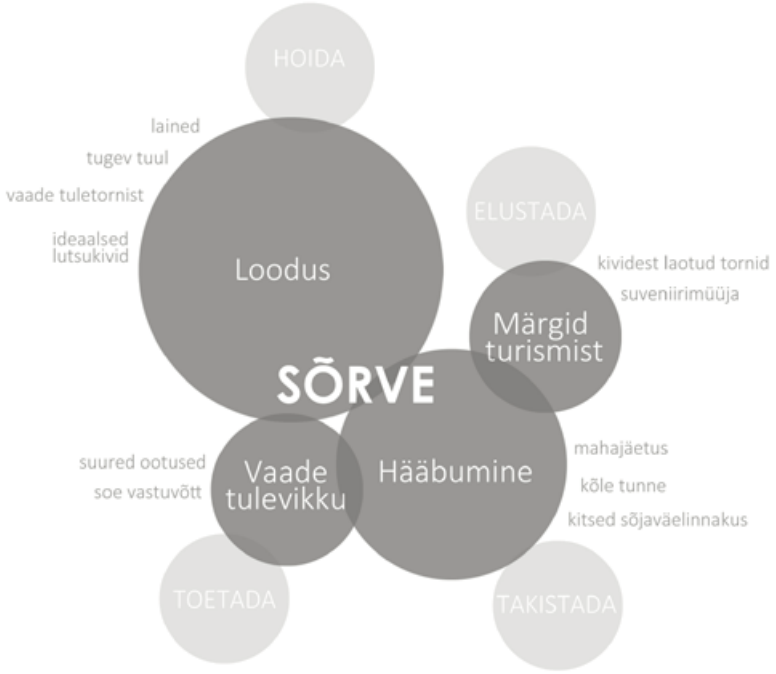

Joonis 2. Analüüs tajukaartidelt saadud andmetest

AJALUGU

Johan Kirsimäe, Markus Varki

SAAREMAA JA SÕRVE POOLSAARE AJALUGU

- Sõrve poolsaart on esimest korda mainitud 1234. aastal (Sworve).
- 1563. a. andis hertsog Magnus Kuressaarele nn Riia õiguse.
- 1578. a. sõlmisid Kuressaare linn ja Saaremaa Rüütelkond lepingu, mis lõpetas piiskopliku kaubandusmonopoli.
- 1625. a. lõi Saaremaa eliit muistsete traditsioonide ajel nn Ojamaa Kaubakompanii. Kuressaare kaupmehed said eelise oma mandri ametivendade ees, sest kompanii laevad võisid tollivabalt sõita Taani väinadesse. Tänu sellele sai Kuressaare rikkamaks.
- 1646. aastal lasi Liivimaa kindralkuberner Gabriel Oxenstierna ehitada säärele puittuletorni.
- 1770. aastal ehitati neljatahuline kivitorn, mis lasti ööl vastu 24. novembrit 1944 õhku.
- 1785. a. sai Sõrve turgu Kuressaarega ühendav tänav endale nimeks Licent Gasse (Tolli tänav).
- 18. saj. oli Jämaja ja Anseküla peale ligi 10 mõisa (millest 4 rüütlimõisa ja 3 riigmõisa).
- Rannikupatarei nr 43 rajati Sõrve tuletorni lähedusse 1916-1917. aastal.
- 1920. a. plaanistati Sääre rüütlimõis 34 üksuseks ja asundati 1921. a.
- 1923. a. hukkus Balti merel Saksa aurik Kronos, 16 hukkunud meremeest maeti Anseküla kalmistule.
- Rannakaitsepatarei nr 315 rajati Torgu valda 1941. aastal.

Kaart Sõrve poolsaare lõunaosast 1906. aastal

Legendi järgi tekkisid Sõrve sääre lähedal olevad Vesitükimaa laiud Suure Tõllu abiga, kes siin Vanapaganat maalt välja ajades viskas talle järele kivirahne. Raskemad rahnud kukkusid lähemale ja kergemad kaugemale.

Sõrve ja Saaremaa olid nii viikingite kui ka tolleaegsete kaubareisijate jaoks tuttavad kohad juba aegade hämaruses. Muinasaja lõpus kujunesid paiksemad turu- ja sadamakohad. Ojamaalt tuldi üle Läänemere Kuramaa randa ja võeti siis kurss Sõrve peale. See oli ka Läänemere viimaste viikingite – kurelaste ja saarlaste – omavaheline ühendustee.

Kuus aastat pärast saarlaste muistse vabadusvõitluse lõppu, 1233. aastal koostatud Saaremaa jagamise üriku kohaselt anti Sõrve ja Kaarma Riia linnale. Turukoht koos sadamaga sai Riia kaupmeeste omaks, kaubavahetus saarlastega arenes tõusujoones. Küllap oleks Saaremaal ka hansalinn välja kujunenud, kui vallutajad omavahel tülli poleks pööranud ja ajaloo normaalset kulgu muutnud.

SÕRVE SÕJAS JA PÄRAST 1940. AASTAID

- 29.09.1941 algas rünnak Muhule. Saksa 23. jalaväediviisi 400 meest panid 7000 punavägede ründajatele vastu kaks päeva ning siis tõmbusid tagasi Saaremaale.
- 18.11.1941 alustasid punaväe diviisid suurrünnakut, mis oli edukas.
- 23.11.1941 alustas punaarmee uue ründega, mida peetakse üheks kõige „ägedamaks" lahinguks Sõrvel.
- 23.11.1941 hakkasid Saklased evakueeruma, hoolimata Hitleri korraldusest võidelda viimase meheni.
- 24.11.1941 randus viimane praam Vindavi (Ventspilsi) sadamakai ääres. Lahingud Lääne-Eesti saartel olid lõppenud.
- 09.09.1944 jõudsid Lätist Saaremaale Saksa 23. jalaväediviisi esimesed üksused. Kahe järgmise päevaga toodi kohale kogu diviis. Lisaks ajavahemikus 12.-20 september tõid sakslased saarte kaitseks mitu erinevat suurtükkide brigaadi.
- 1944 oktoobris ja novembris pidi umbes 3000 sõrvelast Saksa sõdurite saatel minema Sääres ja Mõntus laevadele, mis olid teel mandrile.
- 1944. a. okt-nov Sõrve poolsaarel toimunud lahingutest võtsid osa Pärnumaalt mobiliseeritud noored, kes olid viimased eestlased, kes punavägede vastu Eesti pinnal võitlesid.
- 1945 ehitati ajutiline puidust torn ning alles 1960. aastal valmis praegune raudbetoontorn.
- 2011. a. võtis RMK viimase pärandkultuuri objektide inventeerimise käigus „arvele" Kärla vallas Allivälja kiviristi.

Sõrve sääre tuletorn ja maja. Carl Oswald Bulla

Vaade säärele tuletornist (1937-1941)

MILITAARAJALUGU

Gregor Jürna, Ruuben-Jaan Rekkor

Sõrve säär on läbi ajaloo olnud militaarselt väga tähtis - tegu on Läänemere ühe tähtsaima saare, Saaremaa, tipuga. Suuremas skaalas markeerib ta Baltimaade üht läänepoolsemat ala, mis alles lähiajaloos oli Raudne Eesriie. Sõrve tipus pole seda kõike tihti otseselt näha, sest asjaolud pole seda soosinud- objekte ongi vähe või on nad ajaga kadunud. Küll on aga endiselt võimalik kõike seda tunda, kuna olemasolevad objektid on küllaltki hästi välja toodud ning samuti on sääre tipus militaarmuuseum. Ka Sääre Külastuskeskus annab omapoolse panuse: püsinäitusel on nähtav tuletornide ajalugu ning suuremate mereõnnetuste ajalugu, mis on reeglina seotud sõjategevusega. Kõige suurema elamuse annab ikkagi oma suhe ja teadmised Sõrve ajaloost, mida militaarhuvilistel reeglina niikuinii kamaluga jagub.

LAHINGU JÄREL: Saksa kolonnist Tehumardi lahinguväljale maha jäänud USA trofeesoomuk M3 Stuart. (foto: Saarte Hääl)

INFRASTRUKTUUR		IDENTITEET
	VIIKINGITE AEG	- Leitud matuserituaalideks kasutatud laevad - Saarlased alistusid muistses vabadusvõitluses hiljem kui ülejäänud Eesti ja jäid mõningal määral autonoomseks - Toimusid rüüsteretked Taani vahelt - Merelembus - Avastati hiljem kaubanduseks oluline idatee
- Kindluskirikud - Kuressare linnus - Maasilinna	KRIMMI SÕDA	- Isoleeritud Vene Keisririigist - Kaubandus inglaste ja prantslastega, kes patrullisid Läänemerel - Saaremaa oli Peeter I kindlussaar
- Mõntu sadam - Kitsarööpaline raudtee	1. MS	- Ehitati rannapatareid
- Pätsi allee	VABARIIK	- Kaitseliit kui ajutine piirivalve ja propagandamasin - Baaside lepinguga toodi saaremaale palju Nõukogude Liidu vägesid, kes asustati alguses endistesse Saksa baasidasse, kuid hiljem ka Kuressaarde.
- Baaside ehitus	2.MS	- Pommitati 1. maailmasõja aegseid patareisid - Materjalide taaskasutus - Plaan Barbarossa, Tehumardi lahing ja operatsioon Delfiin
- Ajutiste struktuuride taaskasutamine: lennuraja paneelidest aiad, liiprite kasutamine ehitusel - Baaside ehitus	PÄRAST 2.MS	- Baaside kohalolu tõttu raske - Saarlaste küüditamine - Piiritsoon
	VABARIIK	

Allikad:

Register.muinas.ee
"Saaremaa. 2, Ajalugu, majandus, kultuur" - Marika Mägi, Mati Laur, Veiko Vihuri, Kaur Alttoa, Juhan Maiste, Lembit Andresen jt
Mart Laar "1944"
Sõrwema – Sõrvemaa: Sõrvemaast jutustavad peatükid raamatust "Saaremaa enne ja nüüd" - Martin Körber

LOODUS

Art Bodganovics, Pamela Kristin Kajakas

ASUKOHT JA GEOLOOGIA

Sõrve poolsaar on Saaremaalt edelasse ulatuv poolsaar, mille pikkus on 32 km, kõige kitsama kohaga 1,6 km ja suurima laiusega 10 km. Poolsaare tipus paikneb Sõrve säär ja selle jätkuna rida laide. Vesitükimaa laiud ja nendevahelise merepõhja moodustavad jääsulamisajast pärit kruusasetted. Piirkonnale iseloomulikuks geoloogiliseks protsessiks on laidude kasvamine lääne ja lõuna suunas. Saared tekkivad ja kujunevad ümber geoloogilises ajaskaalas väga kiiresti, muutused on märgatavad väheste aastate jooksul. Seetõttu on laidude kuju, suurus ja asukoht eri aastate kaartidel muutuv.

Lisaks on omapärane ka Sõrve poolsaare geoloogiline ehitus. Aluspõhja reljeefi poolest asuks siin nagu Lääne-Saaremaa kõrgustiku kummuli pööratud jätk. Mandrijää on kunagi suutnud maa sügavavaoliseks künda ning seejärel katta paksu settekihi alla.

LOODUSKAITSE

Sääre looduskaitseala pindala on 551,4 ha. Kaitseala eesmärkgiks on kaitsta mere- ja rannikukoosluste elustiku mitmekesisust, pesitsevaid, läbirändavaid ja talvituvaid veelinde ning kaitsealuseid liike ja nende elupaiku.

LINNUSTIK

Tänu Sõrve sääre pehmele kliimale leidub seal nii taime- kui ka loomariigi esindajaid, mis mujal Eestis puuduvad, sealt leitakse keskmiselt üks uus linnuliik aastas. Sõrve poolsaar on justkui sild soojemas Euroopas elavate linnu- ja putukaliikide ning taimede levikul põhja poole.

Sõrve poolsaar on rände pudelikael. Kevadel saabuvad sinna tuhanded rändlinnud, kes jäävad Sõrve ja Eesti laidudele ja saartele pesitesma. Sügisel on see samuti peatumispaigaks tuhandetele lõuna poole lendavatele rändlindudele. Rändehooaeg algab juba märtsis, kulmineerub mais ja vaibub juuni keskpaigaks, sügisränne toimub septembris-oktoobris. Sõrve kaitseala haude linnustik koosneb kokku 15 liigist ja 4 seltsist. Arvukamad on hõbekajakas, hahk ja merikajakas.

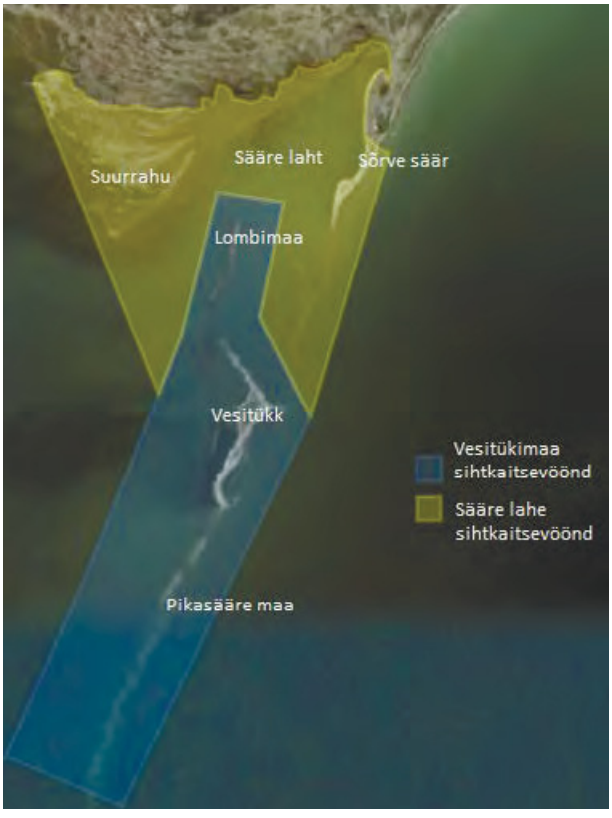

Joonis 1. Sääre looduskaitseala

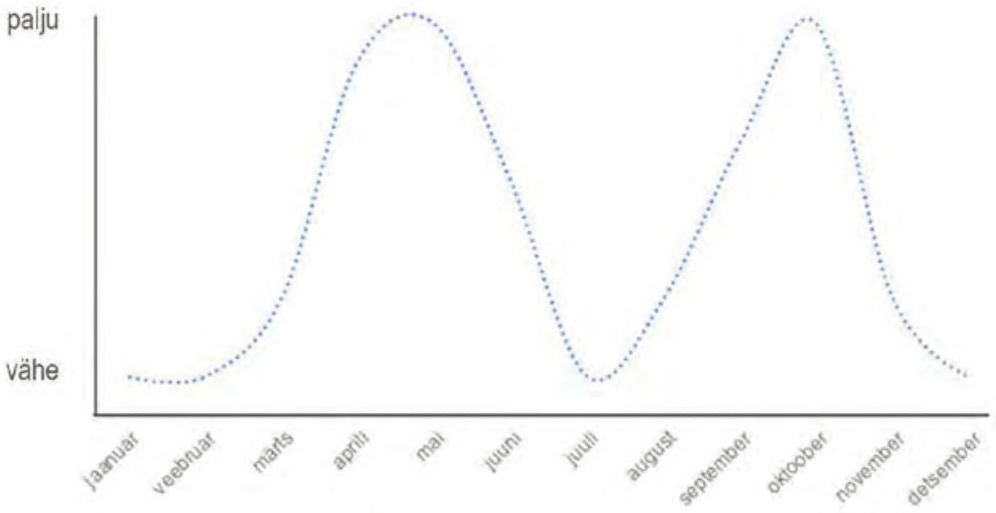

Joonis 2. Lindude arvukus

lai nool : >0,5 mln veelindu

kitsas nool : >0,1 mln veelindu

Joonis 3. Lindude kevadränne

Joonis 4. Lindude sügisränne

Allikad:

- http://www.saaremaa.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=392
- http://www.saaremaa.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=2931&Itemid=581&lang=et
- Sääre looduskaitseala kaitse-eeskiri
- https://www.loodusegakoos.ee/metsakool/16798
- Eesti loodus 2004/08

RAHVASTIK

Margaretha Aus, Eliisabeth Sarv

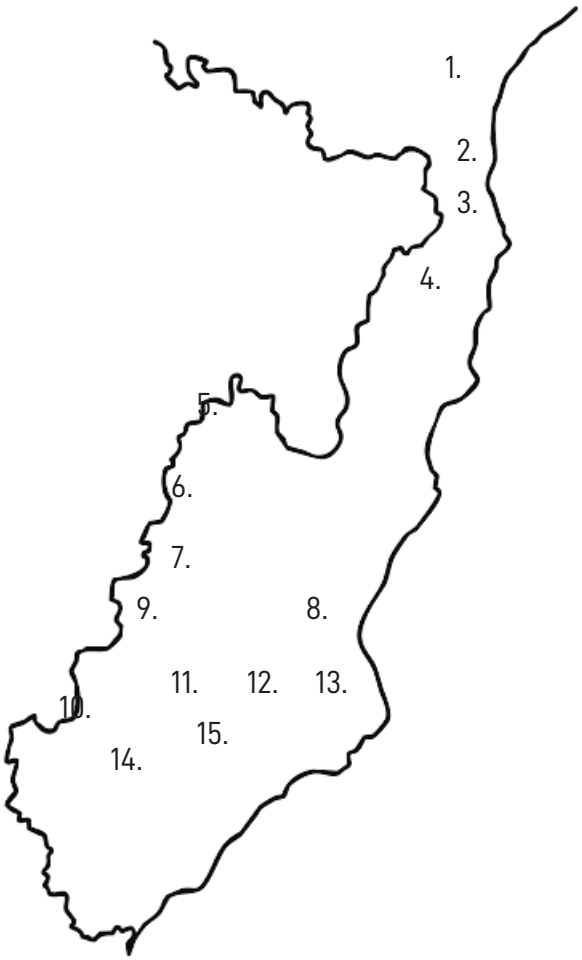

Salme ja Torgu valla suuremate asulate elanike arvud 2011. aasta rahvaloenduse seisuga:

1. Salme 469
2. Läätsa 95
3. Imara 30
4. Anseküla 39
5. Rahuste 37
6. Kaunipe 22
7. Kargi 17
8. Mässa 11
9. Jämaja 19
10. Laadla 25
11. Iide 42
12. Mäebe 26
13. Kaavi 18
14. Lülle 16
15. Hänga 11

Saaremaal elas 2011. aasta rahvaloenduse järgi 31 317 inimest. Võrreldes 2000. aasta rahvaloendusega on elanikkond vähenenud 12,9%.

Elanikkonna vähenemine on Sõrve poolsaarel eriti suur olnud lõunapoolses osas ehk varasemas Torgu vallas, kus kümne aastaga vähenes elanikkond 1/3 võrra.

Suurim asula on poolsaare alguses asuv Salme alevik, mis oli ka varasema Salme valla halduskeskus.

Salme vallas oli asustustihedus 2011. aasta seisuga 8,8 el/km², Torgu vallas 2,0 el/km ².

Rahvastikuregistri 01.01.2016 seisuga oli Salme vallas 1195 elanikku ning Torgu vallas 350 elanikku.

Tõenäoliselt rahva arv umbes kahekordistub suvel suvitajate sisserände tulemusel.

VANUSELINE KOOSSEIS

Salme valla keskmine vanus oli üks Saare maakonna madalamaid, samas kui Torgu valla keskmine vanus oli Saare maakonna kõrgeim.

SOOLINE KOOSSEIS

Ajalooliselt on Sõrve poolsaarel naised alati olnud ülekaalus, sest mehed käisid palju merel ning mandril tööl.

Tänapäeval on aga kogu Saare maakonnas 20-34 aastaste seas hoopis mehed ülekaalus ning Torgu vallas on üleüldse mehi rohkem.

LEIBKONNAD

2011. aasta seisuga oli Torgu vallas leibkondi 127 ja Salme vallas 449. Alla 18-aastaste lastega leibkondi oli Torgu vallas 21 ja Salme vallas 104.

SALME VALD

Vanuseline koosseis

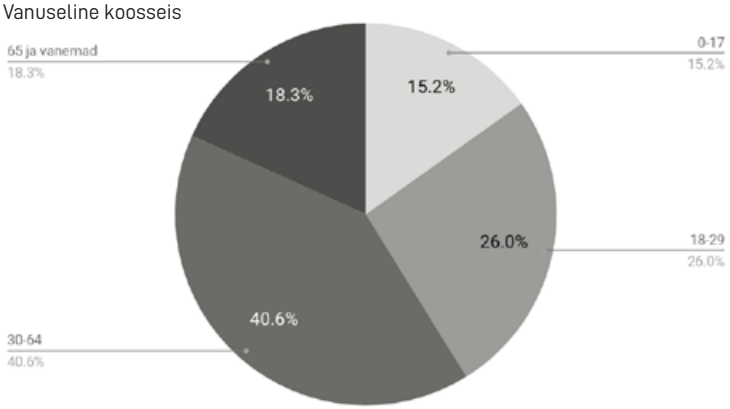

Meeste ja naiste rollid leibkondades

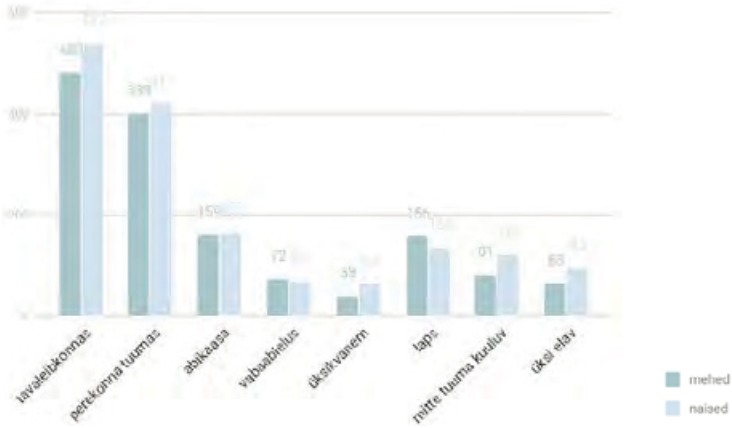

TORGU VALD

Vanuseline koosseis

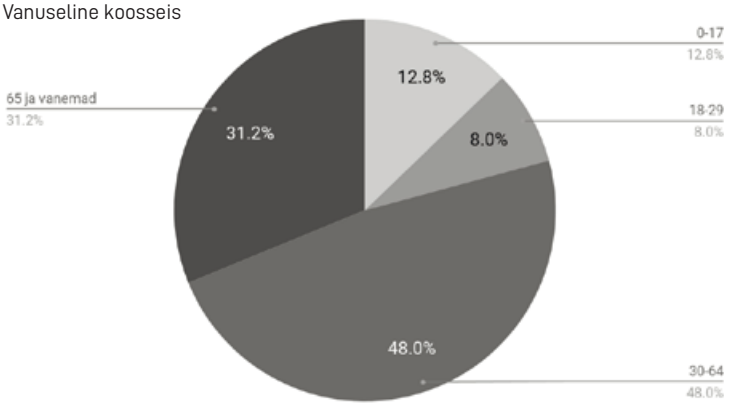

Meeste ja naiste rollid leibkondades

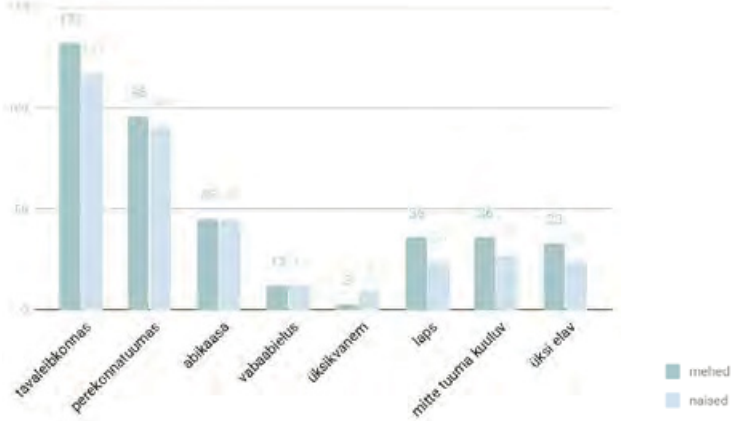

Allikad:

- Rahva ja eluruumide loendus 2011. Ülevaade Eesti maakondade rahvastikust (e-väljaanne) lk 77-81
- Saaremaa omavalitsuste ühinemisleping, Lisa 1 Seletuskiri Saaremaa omavalitsuste ühinemislepingu, haldusterritoriaalse korralduse muutmise vajaduse põhjenduse, territooriumi suuruse ja alaliste elanike arvu kohta, lk 11
- "Sõrve otsa lood" Koostanud Bruno Pao, Kuressaare 2004, lk 15
- Saaremaa I, Tallinn 2002, lk 377-420
- Saaremaa II, Tallinn 2007, lk 460-462, 638
- Eesti omavalitsuste taskuentsüklopeedia, Tallinn 2013
- Eesti Statistika: Leibkonnad tüübi ja kasuliku pinna järgi liikme kohta: http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=LET111#

SÜNDMUSED

Eneli Kleemann, Lill Volmer

Saaremaal toimuvate ürituste põhihooaeg on suvekuudel: juuni, juuli, august.

Torgu vallamajas toimuvad sündmused jäävad sügis- ja talvekuudesse. Palju rahvast, eriti kohalikke käib talveperioodil ka uusaasta- ja jõuluüritustel, kui inimesed peredele külla lähevad.

Aasta jooksul toimub kogu Torgu valla peale sama palju üritusi kui Kuressaares, sealjuures toimub Laadlas keskmiselt 4 ja Säärel 2 sündmust. Suveperioodil on 2/3 sündmuste külastajatest suvesaarlased või turistid, samas kui ülejäänud aastast on osalejad valdavalt kohalikud.

Torgu vallas toimuvatest sündmustest võtavad osa tavaliselt kindel grupp inimesi, kellest 75 protsenti on naised.

Olenevalt korraldatavast üritusest ja korraldajast võtavad osa umbkaudu 2/3 kohalikest.

Peamised Torgu vallas toimuvad sündmused on riiklikud tähtpäevade tähistamised.

Saaremaa sündmused

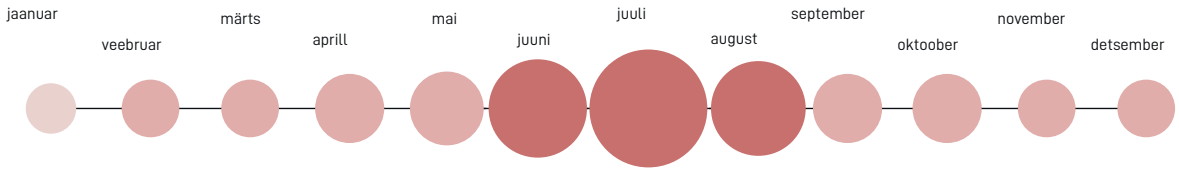

Torgu valla sündmused

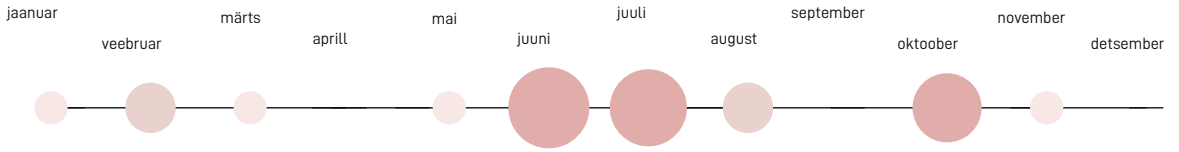

Sõrve sääre sündmused

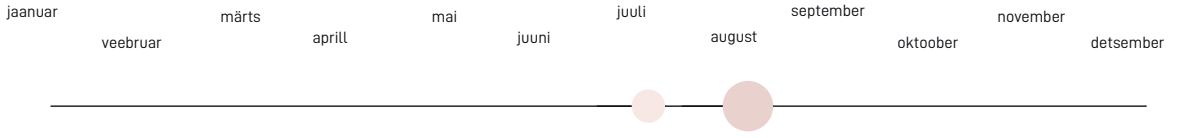

Torgu vallamaja sündmused

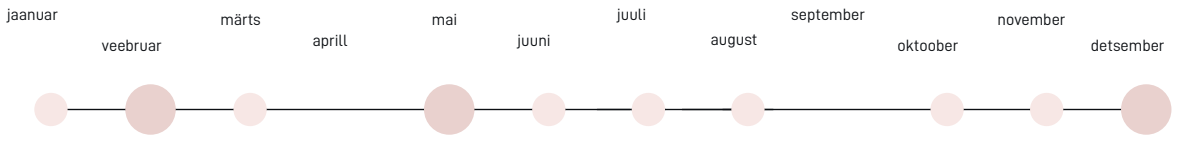

1 sündmus
2 sündmust
>3 sündmust
>13 sündmust

Rahvarohkemad sündmused Torgu vallamajas

Veebruar - Eesti Vabariigi sünnipäev
Oktoober - Sügislaat
Detsember - Jõulupidu

Sündmuste toimumiskoht

Kohalike osalemine Torgu valla sündmustel

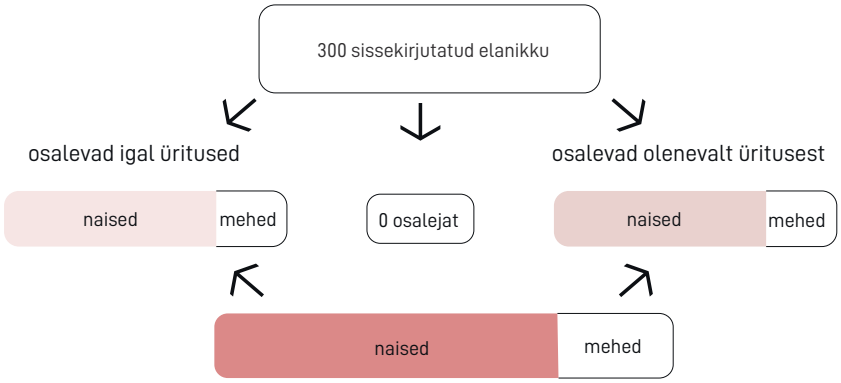

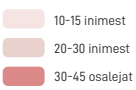

Sündmused Torgu vallas

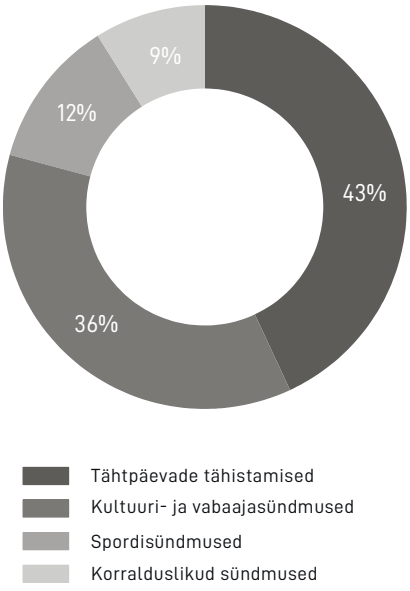

Torgu valla sündmustel osalemine aasta lõikes

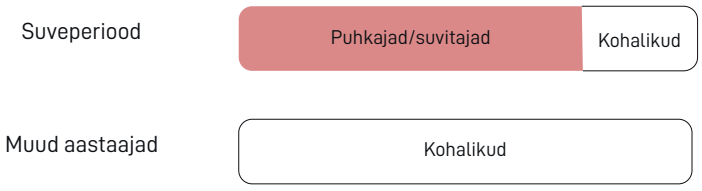

Allikad:

Epp Petrov - Torgu vallamaja perenaine
Marite Ringas - Torgu teenuskeskuse juhataja

https://saaremaasuvi.ee/
http://www.kultuurivara.ee/
http://www.saaremaa.ee/index.php?option=com_eventlist&view=eventlist&Itemid=240&lang=et
https://www.saartehaal.ee/

SÕRVE TULEVIKUVISIOONID

SÕRVE DELTA • SÕRVE KOMPLEKS • SÄÄSTU INNOVATSIOON • REGIONAALNE KUNSTIKESKUS • OMANÄOLINE SÕRVE • MÄNGURUUM

SÕRVE DELTA

Mari Poom, Johannes Madis Püttsepp

Sõrve poolsaar kui jõe delta - ressursid on jaotatud ja omavahel põimuvad, luues võrgustikupõhise tugeva kogukonna ja viljaka pinnase arenguks

SÕRVE KVALITEET

Sõrve väärtuseks on hoolivad ja empaatilised inimesed. Sõrvel on hea pinnas, kus alustada uue eluga. Koht, kus kasvada ja kasvatada. Sõrvel on väike, kuid järjest tugevnev kogukond, mille südameks on sihikindlad ning kvaliteetset elu- ja looduskeskkonda hindavad inimesed.

SÕRVE PRAEGU

Hetkel elab Sõrve poolsaarel 350 inimest, suurem osa neist on vanurid. Uusi inimesi tuleb põhiliselt poolsaarele tänu Säärele. Aga ka nemad kaovad kiiresti. Tekkinud on justkui kiirtee, mille sihtpunktiks on Sõrve säär. Tee ümber asuvad külad on aga hõredad, tegevuseta ja vähese külastajate arvuga.

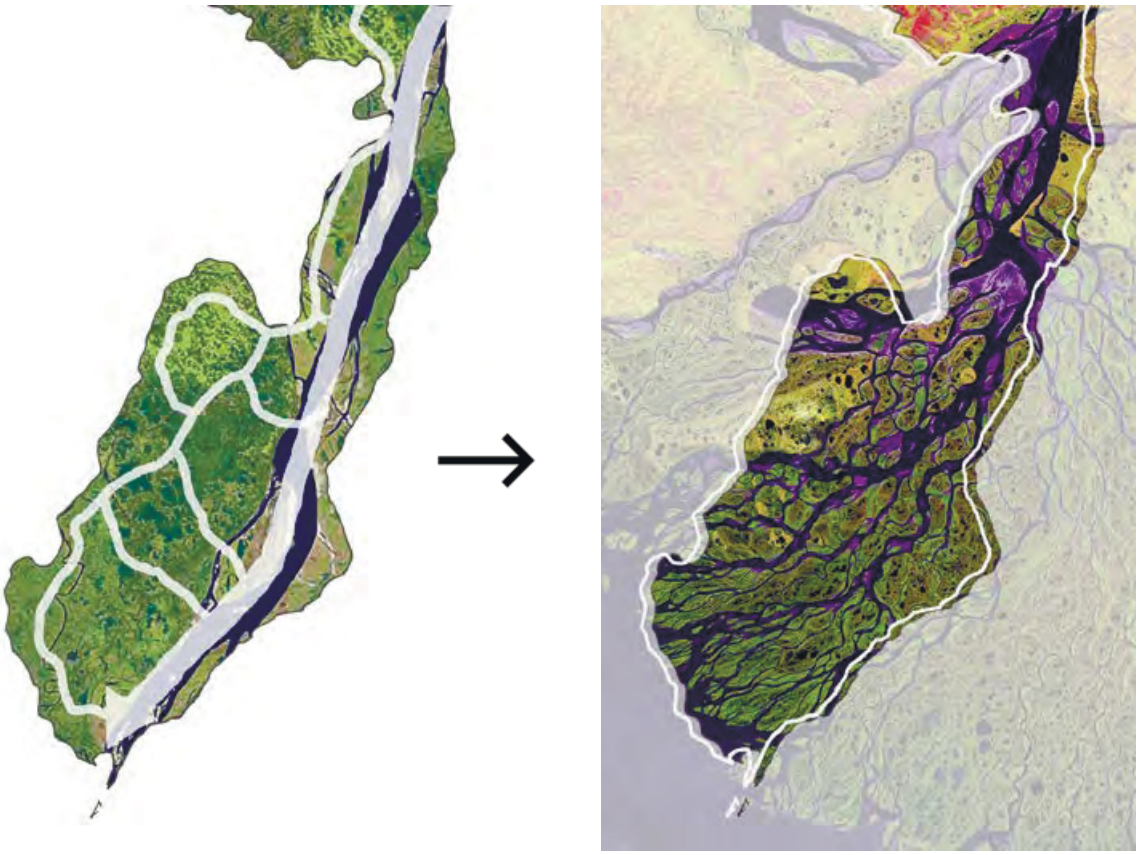

STRATEEGIA

- Võrgustiku loomine ja selle sõlmpunktide tugevdamine, kasvatamine
- Viljaka pinnase loome
- Ressursside hargnemise võimaldamine ja suunamine
- Mobiilsete teenuste levitamine

TEGEVUSKAVA

STRATEEGIA	1 AASTA JOOKSUL	10 AASTA JOOKSUL	30 AASTA JOOKSUL
- Võrgustiku loomine ja selle sõlmpunktide tugevdamine, kasvatamine	- ideekorje: küsitlused ja arutelud kohalike hulgas, kaasata nii püsielanikke kui ka suvesõrulasi - praeguste teede korrastus ja läbitavuse tagamine - ristmikele viidad, teedele tähistused, olulistele paikadele teadetetahvlid ja kaardid - olemasolevate talude korrastus	- arendada välja uusi krunte ja ehitada maju olemasolevate lähedusse - teedevõrgu ümberkorraldamine	30 aasta jooksul toimub võrgustike pidev kasvamine. Tekkinud keskuste juurde võimaldatakse uusi funktsioone: lasteaiad, koolid, poed. Toimub Sõrvel toodetud kaupade eksport ning müük kohapeal. Aastaks 2040 on Sõrve Eestis atraktiivseim ja kõige sõbralikum paik erinevate huvidega inimestele. Sõrve on muutunud tugevaima kogukonnaga piirkonnaks Eestis.
- Ressursside hargnemise võimaldamine ja suunamine	- kruntide vajaduspõhine jaotamine - tühjalt seisvate hoonete rendile andmine	- Salme-Sääre ühenduse vähemtähtsamaks muutmine - majutusvõimaluste laiendamine	
- Viljaka pinnase loome	- erinevate ürituste korraldamine	- sotsiaalprogrammi loomine: kodu võimaldamine uut elu alustavatele peredele - residentuurikeskuse rajamine - regulaarselt toimuvate kultuuriürituste ja festivalide korraldamine - käsitööga tegelemise soodustamine ja toodete turundus - Ventspils-Mõntu kaudu tulevate turistide teenindamine	
- Mobiilsete teenuste levitamine	- laevaühenduse Ventspilsiga taasavamine - teenused ratastel: poed, raamatukogud, söögikohad	- bussiliiklus sõlmpunktide vahel - mobiilsete lahenduste pakkumine: restoranid, raamatukogud, pangateenused, pood, teater ja muu meelelahutus	

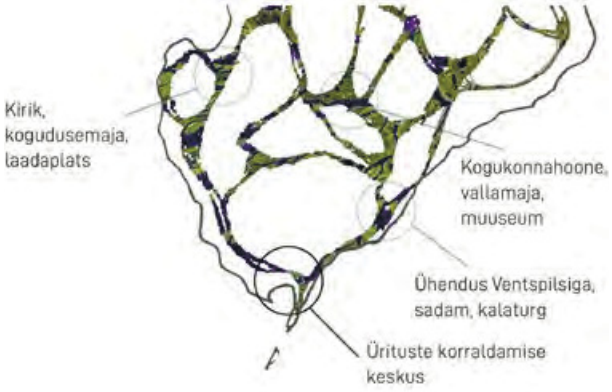

Funktsioonide jagamine, võimalik võrgustik 10 aasta pärast

Kogukondlik üritus väeosade juures

SÕRVE 3018

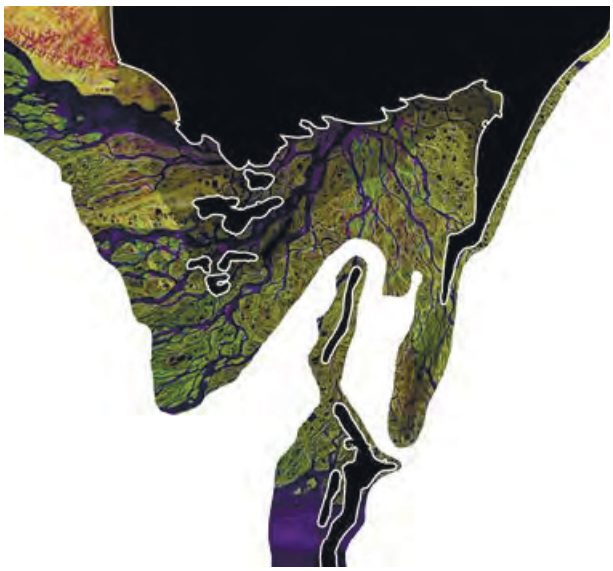

Iga aastaga kerkib maapind Lääne-Eestis 3 mm. Tuhande aasta pärast on võrgustikud laienenud koos maapinna tõusmisega. Tekivad uued sõlmed ja ühendused mere poolt antud maa arvelt.

SÕRVE KOMPLEKS

Johan Kirsimäe, Markus Varki

Püsivatele elanikele väärtuslik, külastajatele sõbralik keskkond

Sõrve säärt külastab aasta jooksul hulk erinevaid huvigruppe. Sinna satuvad aastaringselt kokku linnuvaatlejad nii Eestist kui välismaalt, sportlased (lohusurfamine jms), kunstnikud (fotograafid jt) ning turistid/reisijad. Sõrve säär on väga laia kultuuriruumi kogunemispaigaks ning neil kõigil on väga erinevad vajadused:

1. Kohalik kogukond vajab kohta, mis tooks kokku inimesi ning looks uusi sõprussuhteid.

2. Turistid tahavad uurida kohalikku loodust ja vaatamisväärsusi.

3. Sportlased, linnuvaatajad ning kunstnikud otsivad sobilikku keskkonda oma tegevusteks.

Sellest lähtudes arvame, et säärel on vaja ühte tervikut moodustavat ehitist ehk kompleksi, mis ennekõike loob sobiliku ruumi erinevate kultuuride põrkumiseks. Kompleks peaks looma koha, kus kohalikud saavad tegeleda oma käsitööga, väikeäridega ja luua Sõrve säärde funktsioneeriv ning hea keskkond. Lisaks peab kompleks looma väärtusliku ja huvitava ruumi, mida külalised tahavad uuesti ja uuesti külastada ning ruumi, mis ei sega erinevat huvigruppide tegelemisvõimalusi.

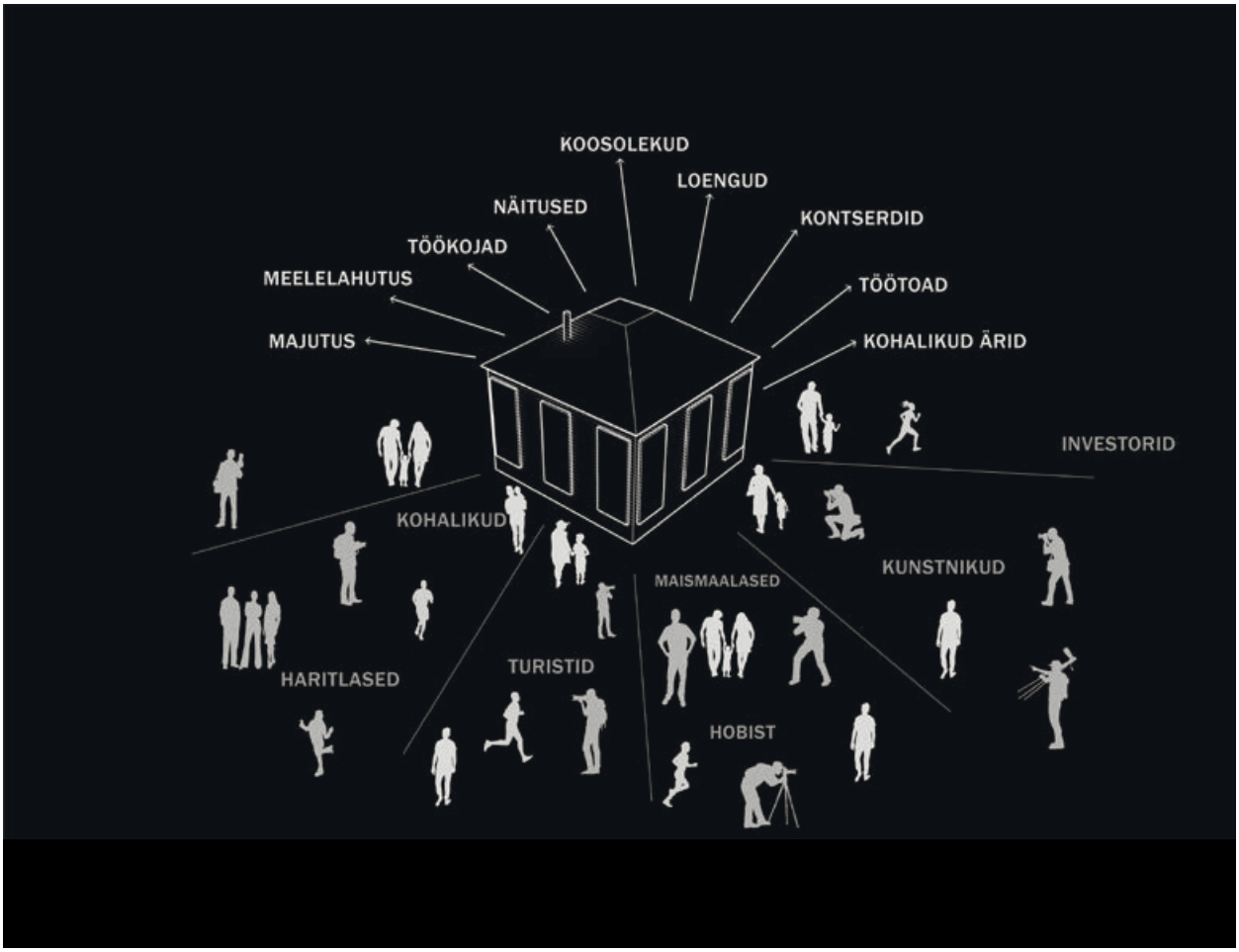

Kompleksi funktsioonid ja huvigrupid

KOMPLEKS

Püsivatele elanikele väärtusliku keskkonna loomine

- Toidu- ja majapidamispood (töökohad)
- Krundid elukohtade ehituseks
- EKL kombinaat, töökojad kunstnikele
- Töötoad kohalikele
- Funktsionaalsed vabaaja alad

Külastajatele sõbraliku keskkonna loomine

- Hotellid, spaad
- Vaatamisväärsuste võrgustik
- Galeriid kohalikele kunstnikele
- Suveniiripoed, kohalikud pagarid ja käsitöö
- Hobide alad (linnuvaatlus, surfamine jt)

Ühenduvus Salme ja Kuressaarega

- Ühistranspordi võrgustik poolsaarel/Saaremaal
- Mõntu sadama ning sõrve ühendus
- Jalgratta- ning tervise-rajad
- Mõtestatud autoliiklus ning parklad

Kompleksi etapid ja strateegia

Meie jaoks on oluline, et lisaks kultuuride põrkumisele oleks meie kompleksis inimestel võimalus ka arenemiseks. Seetõttu on oluline võimaldada inimestel viia läbi töötubasid, loenguid, festivale, kontserte, näitusi jt harivaid üritusi.

Sellise ruumi loomiseks mõtlesime välja põhilisemad punktid, millest lähtuda (vt tabel).

Kompleks peaks esmaselt moodustama „vundamendi" rikkalikumaks keskkonnaks. Meie pakume välja, et seda võiks teha keskendudes seal lähistel elavatele inimestele ning potentsiaalsetele uutele elanikele.

Kohalikele tagaks kompleks uusi töökohti ning oleks kindlustatud toidu- ja majapidamistoodete kättesaadavus. Kuid võib-olla isegi tähtsam eesmärk oleks kokkusaamisruumide ning töötubade korraldamisvõimalused. Töötoad aitaksid kohalikel inimestel täiustada näiteks oma käsitööoskusi, turundusoskusi jms, et säärelt läbikäivate reisijatega efektiivsemalt äri teha.

Kompleksi teine eesmärk võiks olla meelitada uusi huvilisi. Selle saavutamiseks oleks vaja tegeleda sealsete atraktsioonidega ning luua uusi põnevaid meelelahutusvõimalusi.

Ala kultuurilist kvaliteeti aitaks tõsta galeriid kohalikele kunstnikele. Kaugemalt tulnud artistidele, kes on Sõrvele inspiratsiooni ammutama ning loominguga tegelema tulnud, tagaks kompleks võimaluse elamis- ning töötamisruumideks.

Kompleksi juures on veel oluline, et ehitis ei muutuks liiga domineerivaks ümbritsevate vabaajafunktsiooniga alade ega looduse üle. Sealjuures ei peaks loodus peaks jääma puutumatuks. Sääre maastik nõuab samuti tugevamat läbimõtestatust. Seda saab saavutada jalg- ning terviseradade, parkide, rannapromenaadi, kontserdilava, spordi- ja hobialadega.

Kompleks loob kutsuva ning väärtusliku ruumi, kus toimuks eri kultuuriruumide põrkumine ning suhete loomine.

SÄÄSTU INNOVATSIOON

Gregor Jürna, Ruuben-Jaan Rekkor

Lihtsate vahenditega Sõrve sääre järk-järguline edendamine

Suurima väljakutsena Sõrves näeme kohalike ja sääre vahel olevat tõket. Sääre perifeerne asukoht ei tee seda oluliseks sõlmpunktiks üheski suunas liikudes. Meeletu turistide hulk ei soosi ka populaarsust kohalike seas. Oluliseks fookuseks visioonis on turismisektori ja selle kasuteguri pikaldlane tutvustamine kohalikule kogukonnale ja sellega Sõrve ja Sääre vahel oleva barjääri lahustamine.

1. JÄRK

Olemasoleva kasutamine

Enne välise ressursi kaasamist tuleks vaadata juba olemasolevaid vahendeid ja nende kasutegureid. "Inventuuri" tegemine aitaks tabada valupunktid ja näidata, millest on puudus.

Näeme kolme võimalust.

1. Pakkuda kogukonnale võimalus töödeks/hobideks, millele tekib reaalne kasum läbi säärt külastavate turistide.
2. Alustada suuremat koostööd Sääre Külastuskeskusega.
3. Siduda kogukonna uusi tegevusi just sääre tipuga, et tekitada liikuvus selles suunas.

Spetsiifilisemalt on meie lahendusteks kolme osapoole kaasamine - Mõntu sadama kalamehed, lides tegutseda tahtvad kogukondlased ja aktiivsemad inimesed, kes sääre tipus korraldaksid ja müüksid asju.

2. JÄRK

Vajaduspõhine väljaehitamine

Kogu ehitamine või arendamine võiks toimuda kooskõlas vajadustega. Teises järgus võiksid toimuda asjad, mida saaks teha, kombineerides kogukonna osaluse ja natukese omavalitsuse ressursi, hoides samal püsikulud minimaalsena.

1. Rajada lide, Sääre ja Mõntu vahele terviseradade võrgustik.
2. Parandada olemasolevad ruumid (helipaneelid saali, uued funktsioonid tühjadesse tubadesse jne).

3. JÄRK

Ehitamine

Kui esimesed kaks sammu on läbitud, on aeg mõelda uute asjade ehitamise peale. See, mida ja kuhu ehitada, sõltub suuresti eelneva kahe järgu tulemusest. Oluline ongi projekteeritav ja ehitatav hoolikalt läbi mõelda, kuna nii väikese kogukonna juures on lihtne tekkima projektidele kuvand kui lihtsalt kätte saadud euroraha projekt. Seda on sääres juba kohati tunda.

1. Uus kiht peab austama ja mitte destruktiivselt sekkuma miljööväärtuslikesse keskkondadesse, milleks on turistiatraktsioon Sääre näol.
2. Kui kohalikele on tegevusruumid välja arendatud, võib mõelda majutuse ja tööruumide loomist ka inimestele, kes tulevad kaugemalt: osalema näitustel/töötubadel, õpetama/lõbustama.
3. Luua matkaradade äärde väikeskaalas majutuskohti, mida turistid saaksid rentida.
4. Luua hobibaase, tuulelohetajatele rannikule riietusvõimaluse ja saunaga väikeobjekte.
5. Eksponeerida loodud metsaradade võrgustikus külas olnud kunstnike, üliõpilaste ja muude ekspertide projekte/installatsioone/kunstiteoseid.

Joonis 1. Mõntu sadamast toodava kala turustamine (*foodtruck*)

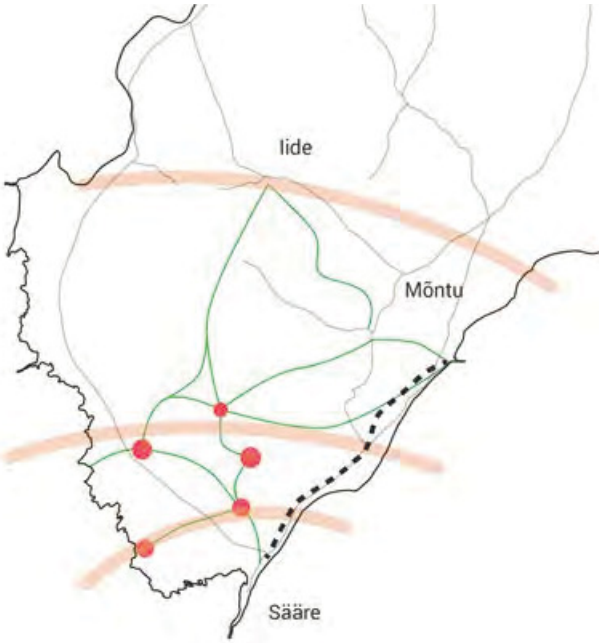

Joonis 2. Torgu seltsimajja töökoja loomine, kitsarööpmelise raudtee suurem teadvustamine, terviseradade võrgustik

Turist, kalalett ja rõõmus kohalik

REGIONAALNE KUNSTIKESKUS

Art Bodganovics, Pamela Kristin Kajakas

Kohalike inimeste abiga kasvav kunstikeskus

Otsustasime luua kunstikeskuse Sitsiilias asuva keskuse näitel. Sealne Farm Cultural Park andis uue elu ühele praktiliselt mahajäetud ning Itaalia ühe kõrgeima tööpuuduse tõttu tuntud linnale. Sõrve vananev elanikkond vajab midagi sarnast, mis kasvab just koos kohalike inimeste abiga.

Alustame rentides ruume säärel juba olemasolevates hoonetes, kus korraldatakse töötubasid, laagreid ja näituseid. Luues sellega tegevuse, mis ühendab nii noori kui vanu. Tutvustame inimestele toimuvat ning reklaamime võimalusi, mille projekt endaga kaasa toob. Teeme koostööd Saaremaa koolidega, kaasates noori ja kohalikke elanikke.

Kui inimesed on teadlikud seal toimuvast, loome tegevuse jätkamiseks hooajalise taristu, kus kohalikel on võimalus töötubades loodut näitustel eksponeerida ning ka külalistele müüa. Järgmise sammuna loome püsiva hoonestuse, mis annab võimaluse koguneda ning tegevust jätkata aastaringselt. Valmiv Mõntu sadama arendus taastab praamiliini Lätiga, tuues säärele veelgi rohkem külastajaid. Kui keskuse tegevus on hoo sisse saanud, loome võimaluse ööbimiseks külalistele ning kunstnikele residentuuri jaoks.

Kasu erinevatele sihgruppidele:

KOHALIKULE

- Kogukonnakeskus
- Loomingulised projektid
- Võimalikud ärid
- Töökohad
- Võimalus noortele vaba aja veetmiseks
- Vabatahtliku töö kogemus
- Huvitavad üritused

TURISTILE

- Kunstikeskus
- Näitused
- Üritused
- Töötoad
- Residentuur
- Laagrid
- Kohalikud ärid
- Linnuvaatlus

S
ruumide rent
tutvustamine / reklaam

M
hooajaline taristu
koostööprogrammid koolide ja kohalikega

L
püsiv hoonestus
ühistransport Sõrve poolsaare tippu
Mõntu sadama arendus
linnujaam

XL
ööbimine külalistele
mitu haru

Strateegiate rakendused skaala järgi

Sõrve kunstikeskus

Fotod Sitsiilia Farm Culture Park'ist

Allikad:
https://www.baccoblog.com/en/farm-cultural-park/
https://www.domusweb.it/en/architecture/2016/07/20/farm_cultural_park_favara.html
https://www.domusweb.it/en/architecture/2016/07/20/farm_cultural_park_favara.html

OMANÄOLINE SÕRVE

Margaretha Aus, Eliisabeth Sarv

Sõrve kui omanäolise paiga pidev ja paindlik areng seal tegutsejate aktiivsuse tõstmise läbi

Sõrve on maa ja mere, looduse ja inimese kohtumispaik ja paljude võimaluste maa. Sõrve ei tohiks kunagi saada valmis vaid peaks pidevalt muutuma ja arenema vastavalt sellele, kes või mis seal tegutseb.

Oma panuse annavad nii loodusjõudud kui ka erinevad inimesed.

Oleme püüdnud arvestada Sõrve eripäradega: hooajalisuse, paralleelsete kogukondade (püsielanikud, suvitajad, linnuvaatlejad jne) ja ajaloliste eripäradega.

Järgnevalt esitame neli strateegiat ja pakume välja ideid, mis võiksid aidata Sõrvel aktiivse kogukonaga looduskauni paigana tulevikus püsima jääda ja areneda.

KOHALIK AKTIIVNE KOGUKOND

Koht saab alguse aktiivsetest, avatutest ja omanäolistest elanikest. Kohalike kaasamine tagab jätkusuutlikkuse, sest nad jäävad sinna ka tulevikus ja vastupidi tänu huvitavatele projektidele, kaasatuse ja kogukonna tundele jäävad kohalikud edaspidigi Sõrvele ja see muutub atraktiivsemaks elupaigaks.

Juba idee tasemel võiksid kõik projektid saada läbi arutatud, muudetud ja kohandatud koos kohaliku kogukonnaga.

Ka suvesõrvelased ja kohalikust arengust huvitatud turistid võiksid olla ühisaruteludel ja tegevustes teretulnud.

VÕRGUSTIKU LOOMINE

IDEEKORJE TÖÖTUBA

EESTVEDAJA LEIDMINE

PÄRIMUSE KOGUMINE

LÄBIMÕELDUD ÜHENDUSED

Sõrve poolsaare elavdamiseks on oluline hea ühendus ülejäänud maailmaga. Samas on isoleeritusel ja kaugusel omaette võlu, mis paljud inimesed Sõrvele toob.

Tuleks leida tasakaal Sõrve omapära, rahu ja looduse säilitamise ning hea ning kiire ühenduse vahel.

Suur autode hulk võib Sõrvele pigem kahju tuua ja seepärast on järgnevad lahendused suunatud pigem muude transpordivõimaluste arendamisele.

RATTALAENUTUSTE VÕRGUSTIK ÜLE SAAREMAA

MATKARADADE VÕRGUSTIK SAAREL

HEA ÜHENDUS KURESSAAREGA

MEREÜHENDUSED

KUI KAUAKS SÕRVELE?

Sõrve poolsaar võiks olla koht, kuhu tullakse avastama ja aega veetma. Tegevusi võiks siin leiduda ka suvehooajast väljaspool. Pikendades turistide või suvitajate Sõrvel veedetud aega ja pakkudes neile huvitavaid tegevusi toovad nad Sõrve ellu ka rohkem aktiivsust ja saavad anda koha arengusse oma panuse.

JAGAMINE

Sõrves on inimesi vähe, tuleks püüda kõigiga arvestada.

Turismi arenguga ei tohiks kaasneda liigset lärmi ja prügi, mis häiriks rahu ja looduse armastajaid.

Vastuolulistele tegevustele peaks leidma erinevad kohad, kus nad üksteist ei häiriks.

TEGEVUSPAIGAD
MATKARADADE
SÕLMPUNKTIS

PRÜGI TEKKE ENNETAMINE

JAGATUD RANNAALAD: LINNUD,
INIMESED, LOHESURFARID

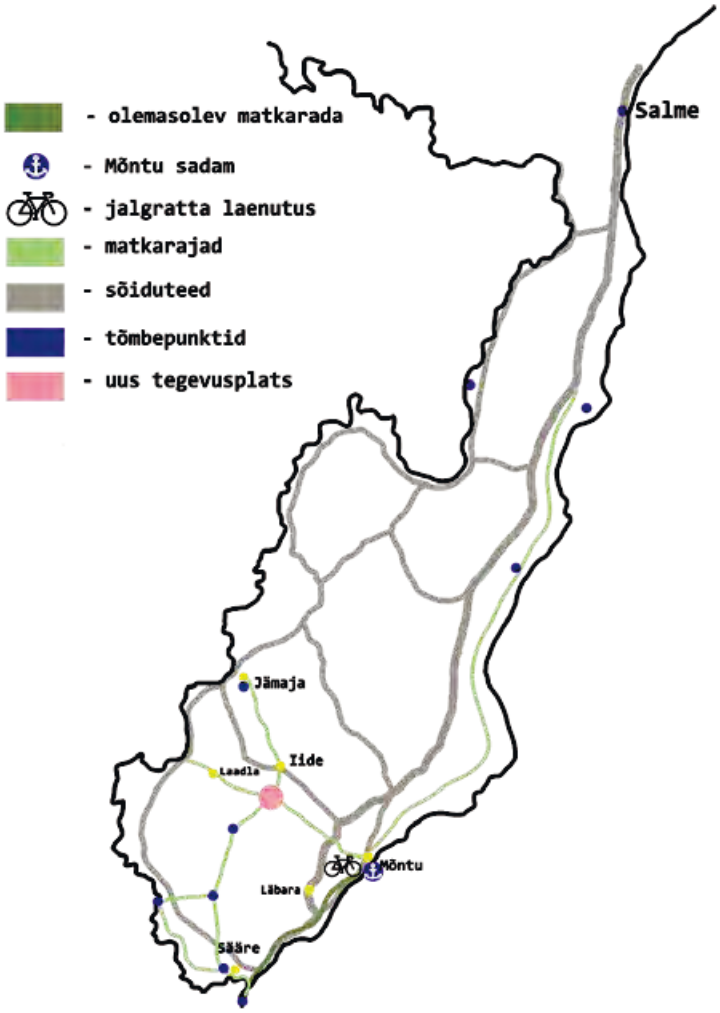

MÄNGURUUM

Eneli Kleemann, Lill Volmer

Eesmärk: muuta Sõrve Säär püsivalt aktiivseks ja kergesti kohandatavaks mänguruumiks.

Püsikülastajad modifitseerivad ruumikasutust Sõrves oma nägemusele vastavalt, aktiivselt osaledes ürituste korraldamises ja ettepanekute tegemises. Ruum peab olema kergesti kohandatav erinevate sündmuste ja ürituste korraldamiseks.

AKTIIVNE RUUM

Muuta Sõrve aastaringselt püsivalt aktiivseks kohaks. Luua aastaringsed töökohad, kontserdid ja traditsioonilised tegemised.

TÖÖRUUM

Pakkuda atraktiivset ruumi kohalikele ettevõtjatele. Kioskid nii väli-kui ka siseruumis, erinevad modulaarsed ja kergesti ümberpaigutatavad müügikohad.

KOHTUMISPAIK

Mugav kohtumispaik - nii privaatne kui ka avalik kohtumisruum. Nii sise- kui ka välisruumis paiknevad kogunemispaigad.

LIGIPÄÄSETAV RUUM

Mugav nii noortele kui vanadele, erivajadustega liikujatele.

KOOSKÜLA

Looduse ja inimese lähedane suhe - healiikuda ruumi ja looduse vahel, tihe kooslus.

Vallamaa ja eramaa koostöö samade eesmärkide nimel - sümbioos.

RUUMI ARENDAMISE PÕHIMÕTTED

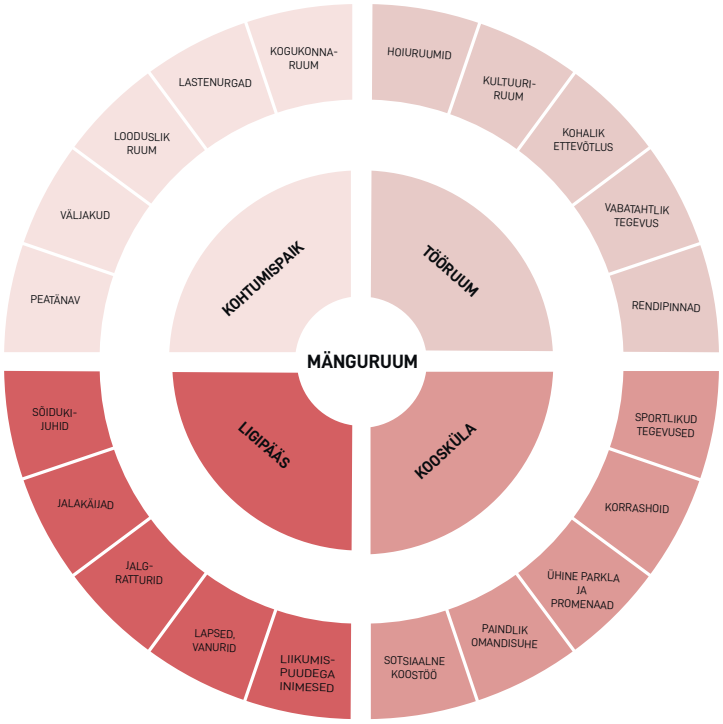

STRATEEGIA ESIMESED SAMMUD

1. Alustada kohalike huvide aktiveerimist olemasolevates Sääre hoonetes sündmuste ja kokkusaamiste näol. Traditsioonide kujundamise alustamine. **Kohalik aktiivsus.**

KOHTUMISPAIK

2. **Luua hädavajalikke detaile** - põhivajadused nagu prügikastid, head teed, parkimiskohad.

TÖÖRUUM

3. **Rajada aktiivne mereäär,** mis raamistab ruumi ja kutsub inimesi sealses piirkonnas nii sportima kui ka kohtuma.

LIGIPÄÄS

4. **Eraomandi kaasamine kogukonna üritustesse**, ruumide rendi või muu koostöö vormina. Luua häid suhteid.

KOOSKÜLA

ERAOMANDI KAASAMISE STRATEEGIAD:

- Koostööprojektid, mis toovad mõlemale osapoolele kasumit.
- Pakkuda eraomandi haldajal võimalust kasutada vallamaad pop-up ettevõtete loomiseks ja oma firma turundamiseks.
- Muuta vallamaa ala piisavalt atraktiivseks, et see tekitaks eramaa haldajal sisemist motivatsiooni sulatada piire valla- ja eramaa vahel ja laieneda mõlemale poolele.
- Legoklotside metoodika: kombineeri, vaheta, muuda, eemalda, lisa juurde (kioskide moodulid, pop-up ärid, poed, üritused). Loob koondumispunkte ja dünaamilisust.

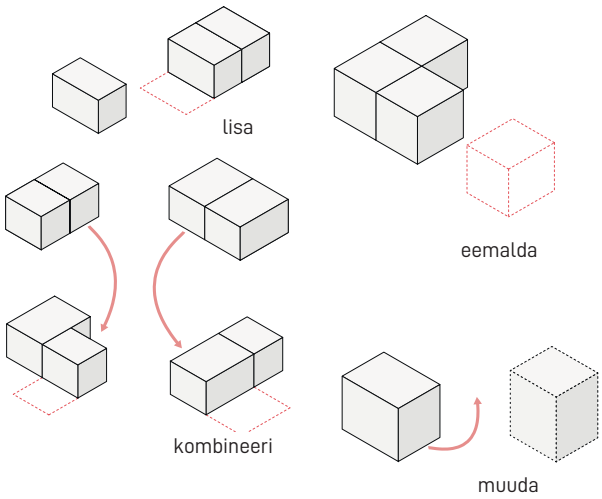

PROJEKTID

MARGARETHA AUS 1 • ART BODGANOVICS 2 • GREGOR JÜRNA 3 • PAMELA KRISTIN KAJAKAS 4 • JOHAN KIRSIMÄE 5 • ENELI KLEEMANN 6 • MARI POOM 7 • JOHANNES MADIS PÜTTSEPP 8 • RUUBEN-JAAN REKKOR 9 • ELIISABETH SARV 10 • MARKUS VARKI 11 • LILL VOLMER 12

SRÕNGAS

Margaretha Aus

Sõrve on sihtpunktiks paljudele turistidele. Antud hoone võimaldaks jääda inimestel Sõrvele veidi kauemaks kui päev, andes võimaluse kuskil ööbida. Srõngas ei oleks eraldi sihtmärgiks, et külastada säärt, vaid on säärel asuv vahepeatus. Samuti on hetkel Sõrve säärel ürituste jaoks vähe ruumi, seetõtu on Srõngasse ürituste jaoks jäetud vaba pinda nii hoones sees kui ka suures sisehoovis. Võimalus on ka kasutada nõupidamisruumi ning einestada kohvikus. Srõngal on suur valgusküllane sisehoov, mis avaneb maja alt merele.

Hoone toad asuvad eri kõrgustel ning valida on erinevate suunaga tubade vahel, kust avaneb vaade merele.

HOONE TEHNILISED NÄITAJAD
- ehitusalune pind 1218 m^2
- netopind 961 m^2
- brutopind 1057 m^2
- hoone maht 5645 m^3

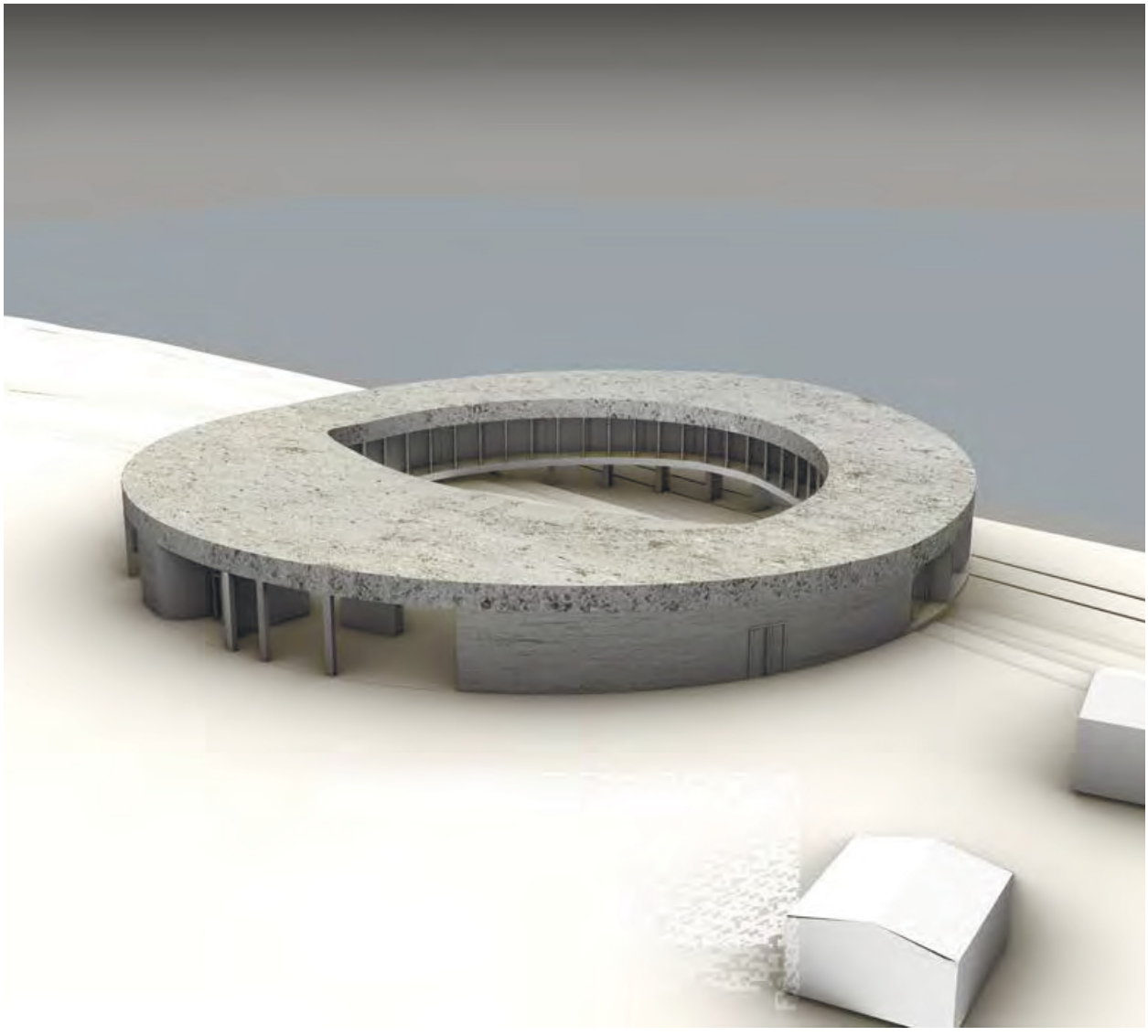

vaade linnulennult

1. fuajee
2. ürituste ala
3. garderoob
4. kohviku ala
5. köök
6. ladu
7. majapidamisruum
8. inva tualett
9. tualett
10. tiietumisruum
11. ventilatsiooniruum
12. saun
13. duširuum
14. büroo / nõupidamisruum
15. ööbimistuba
16. sisehoov

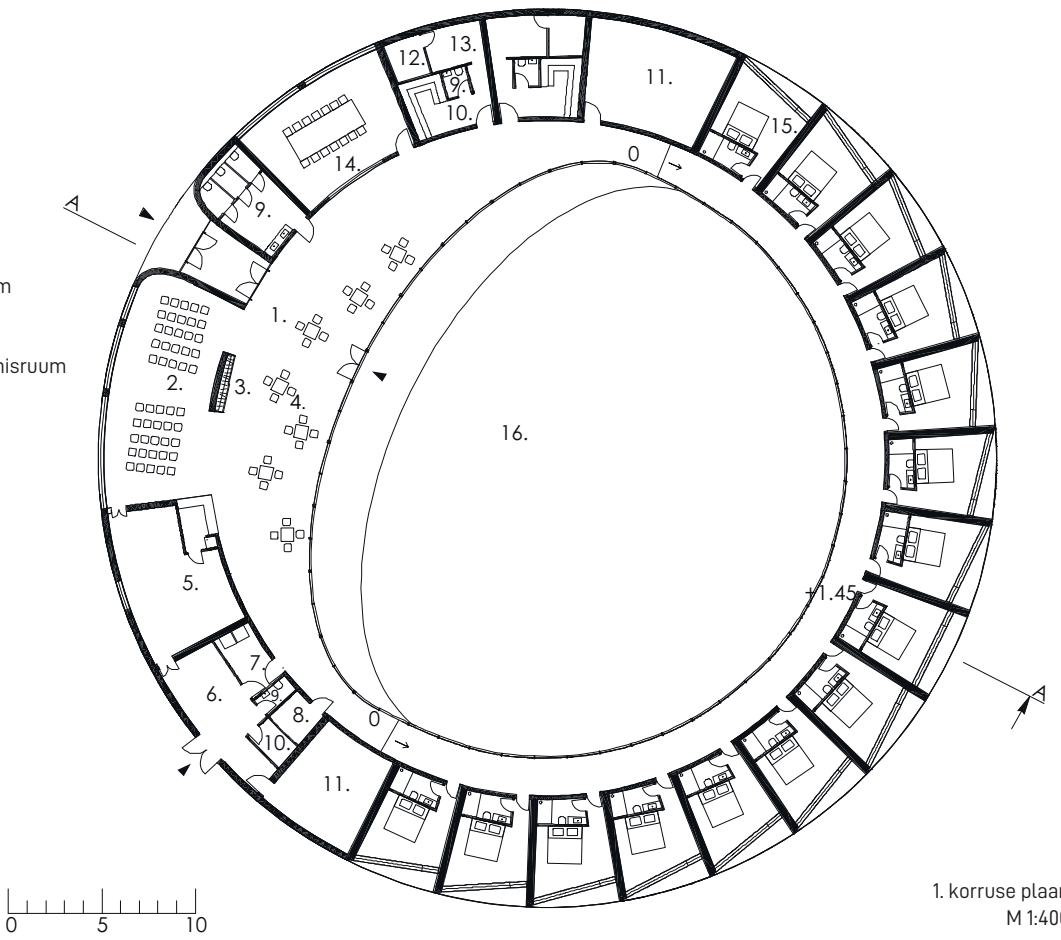

1. korruse plaan
M 1:400

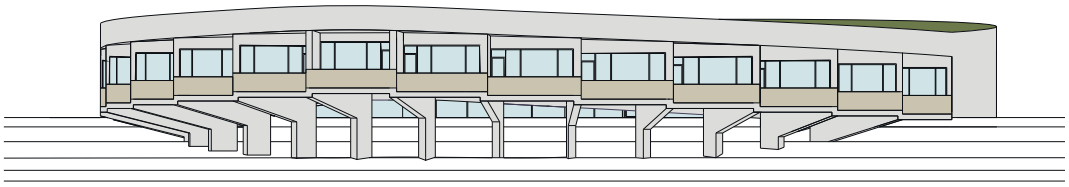

vaade idast
M 1:400

vaade põhjast
M 1:400

KUNSTIKESKUS

Art Bodganovics

Eesmärgiks on luua püsiv kogukonda ühendav paik, mida kohalikud ise edasi arendavad. Peamine probleem aga on inimeste arvu hooajalisus Sõrvel. Suvel käib sealt läbi kümneid tuhandeid turiste ning "suvesaarlasi", talvel aga viibib seal vaid 300 kohalikku elanikku. Selle jaoks otsustasin luua ruumi, mille kohalikud täidavad ise vastavalt vajadusele. Omavahel ühendatud puittaladest koosnev sõrestik moodustab kuupide võrgustiku. See võimaldab kohalikel lihtsalt kinnitada sõrestiku jaoks toodetud standardmoodulid, mida kasutatakse seinte, lagede ja põrandatena, luues nii ise ruumid vastavalt kogukonna vajadustele.

Sõrve kunstikeskuse visioon näeb ette kasvamist etappides. Esimeses etapis luuakse 130m^2 sõrestik, mis võimaldab ehitada üldkasutatavad ruumid, kus kogukond saab kokku tulla ning korraldada näituseid, töötubasid ja muid üritusi. Järgmisena lisandub turg, mis annab võimaluse kohalikel töötubades toodetud asju müüa ning tutvustada külalistele seal toimuvaid üritusi. Kolmanda etapina lisandub kohvik, mis toob kaasa rohkem külastajaid, kes nüüd ka pikemalt peatuvad. Neljanda etapina luuakse suur galerii ning büroo. Büroos töötavad inimesed tegelevad keskuse edasise tegevuse arendamisega ning üldiselt Sõrve elu elavdamisega. Viimasena ehitatakse juurde majutus külalistele. Täielkult valminud kunstikeskus toob endaga uued võimalused kohalike jaoks ning pakub huvitavat sihtkohta külastajatele.

HOONE TEHNILISED NÄITAJAD
- ehitusalune pind 1955 m^2
- netopind 915 m^2
- brutopind 1235 m^2

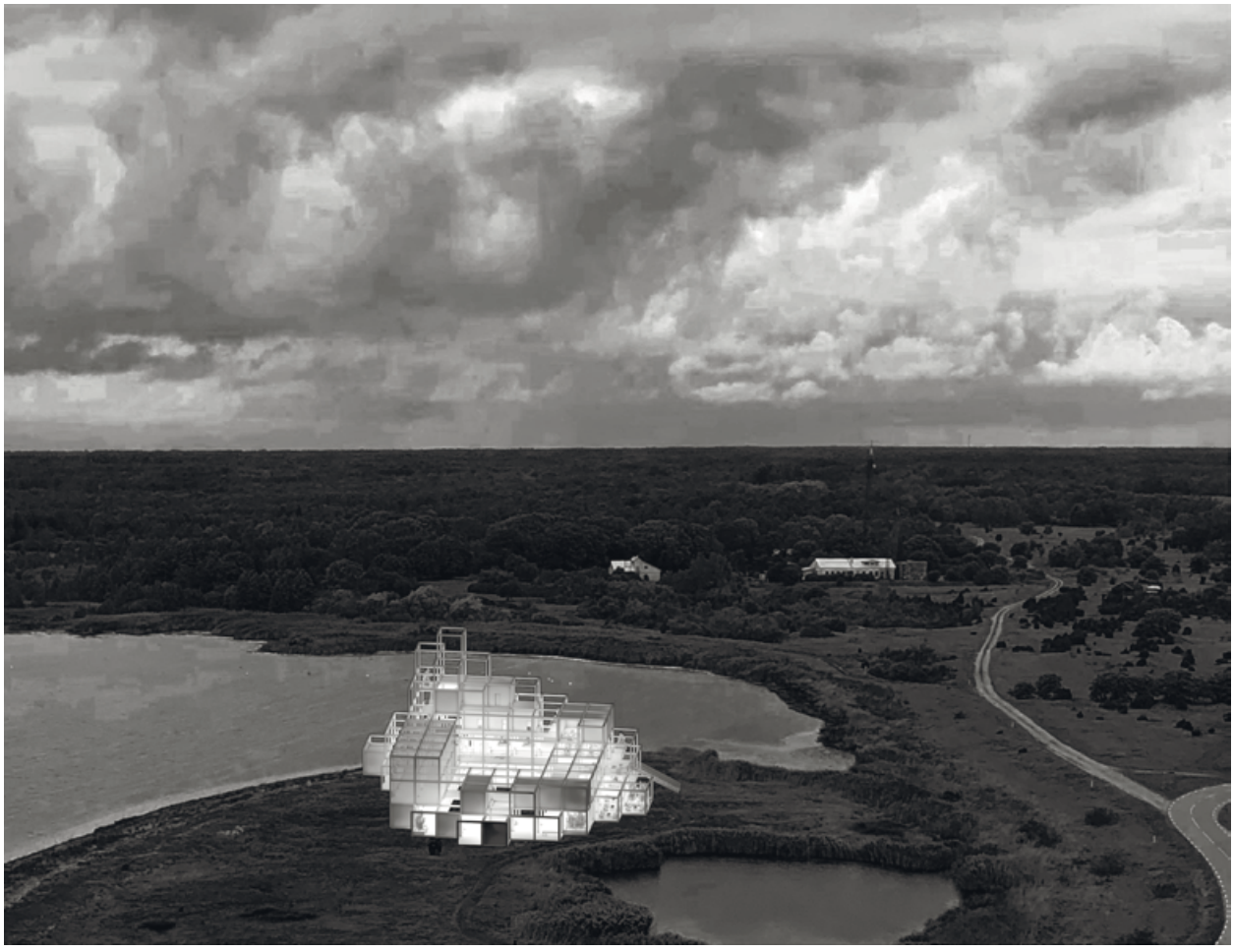

vaade tuletornist

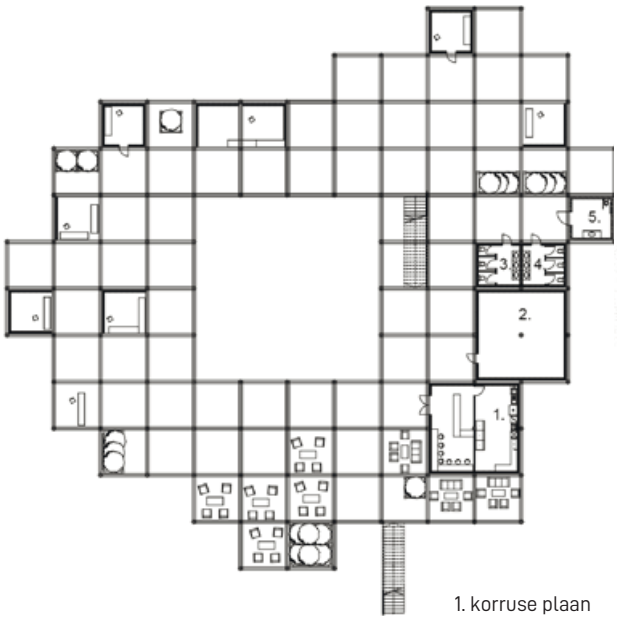

1. korruse plaan
M 1:700

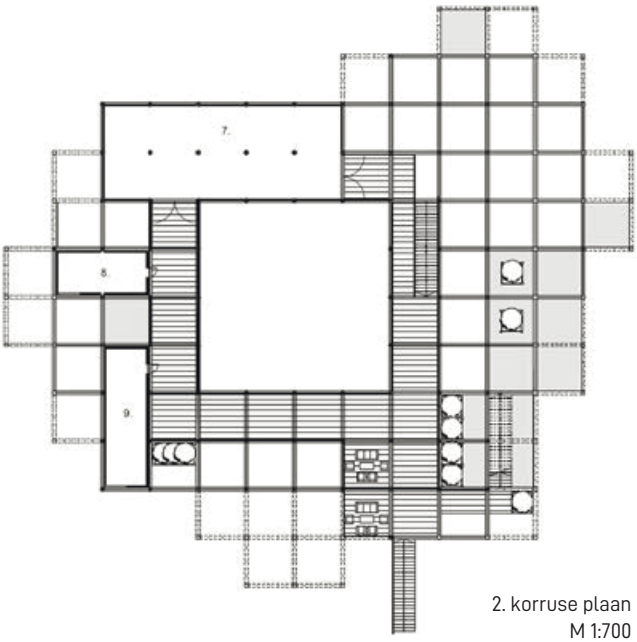

2. korruse plaan
M 1:700

1. kohvik + köök
2. tehnoruum
3. - 5. wc
6. vaba ala
7. galerii
8. töötuba
9. töötuba
10. büroo
11. - 14. majutus
15. - 16. majutus

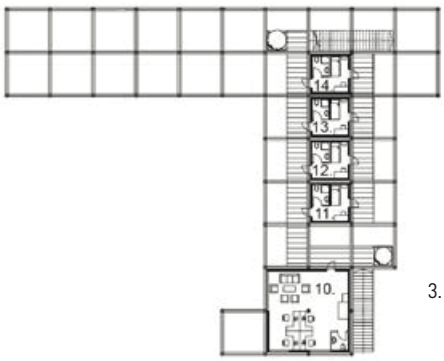

3. korruse plaan
M 1:700

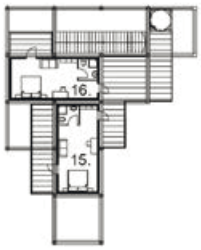

4. korruse plaan
M 1:700

vaade
M 1:700

vaade
M 1:700

HAIDAHAUS

Gregor Jürna

Visoonist tulenevalt on minu lähtekoht projektile Sõrve sääre integreerimine kohaliku kogukonna ellu. Aeglase integratsiooni tekitamiseks on minu arvates olulised säärel olevad võimalused kohalikule kogukonnale. Võimalused nii koostööks ja ettevõtluseks turismi ja toitlustuse valdkonnas kui ka kohalikele endile sündmuste korraldamiseks. Ürituste korraldamine on eriti oluline just laiema aktiivsusraadiuse tõttu - laat või kinoõhtu toob kohale inimesi kaugemalt kui kohvik või raamatukogu. Eriti arvestades fakti, et enamik igapäevaselt kasutatavaid funktsioone on sõrvelastele saadaval kodule lähemal.

Lisaks on oluliseks lähtepunktiks säärel juba eksisteerivad hooned. Valisin sellise lähtepunkti, sest valdava osa aastast seisavad isegi olemasolevad hooned tühjalt ja kasutuseta. Nii hooajalise kasutusega koha puhul tundub mulle hoone kui suletud karp ebapraktilisena: suvisel turismihooajal kipuvad nad enamasti liiga väikeseks jääma ja väljaspool kolmekuulist perioodi on hoonestus peaaegu puhtal kujul kulu. Suletud hoonestus loob ka mahajäetuse hõngu. Olemasoleva kallale ma siiski ei läheks. Pigem on eesmärk probleemi mitte süvendada ja mujalt järele aidata. Seetõttu on projekti suurimad eesmärgid olemasolevate funktsioonide võimendamine aktiivseks perioodiks, üleüldine liikuvuse parandamine ja koha loodusliku väärtuse esile tõstmine.

Sääre Külastuskeskuse hoonestuse raames on kohapeal tegelikult olemas enamik funktsioone, mida üks kogukonnakeskus vajada võiks ja nii väikesel pinnal, nagu seda on säär, tundub duubeldamine ja konkureerimine mõttetu ja raiskav. Külastuse ebaregulaarsuse tõttu on nad samas tihti kinni. Ja kui nad on kasutuses, võivad nad olla ülerahvastatud. Parim võrdlus vajaduse kirjeldamiseks oleks maja suuruse varieerumine - et maja veniks nagu kumm. Kahjuks on sellise motiiviga maja midagi ulme žanrist. Lähim analoog oleks valgumine - kuna kasutatavate funktsioonide ruumid on õue suhteliselt avatud ja turismihooaeg soojade ilmadega, oli tulemuseks kõrge kasutatavuse korral funktsiooni liikumine õue.

Aktiivne kaubandus suvehooajal on aastate käigus tekitanud Säärde hulgaliselt putkasid. Kuigi putka kui vorm on kalurikülale ja turule äärmiselt omane ja atraktiivne, on olemasolevad putkad skaalaliselt ehk natukene liiga suured ja välimuselt rääbakad. Lisaks on putka kui formaadi võlu kokkupakitavuses ja ladustatavuses. Samas oleks üks eesmärkidest talvise putkade eksponeerimise lohaka mõju vähendamine.

Probleemide kombineerimise tulemusel tekkis vajadus kokkupandava, lahtivõetava ja ladustatava süsteemi järele. Lisaks sellele oleks vaja ka laoruumi, milleks sobib üks kohapeal olev kasutuseta hoone. Kuna otsene vajadus akende järgi puudub, saab hoone külge kasutada ka kinolinana, mis soodustab kohalike ürituste korraldamist.

Modulaarne süsteem koosneb 3 x 3 m ruudustikus vundamendiga aukudest, kuhu 3 meetriste postide paigutamise tulemusel saab täidetava süsteemi, mille saab kasutuna seismise korral ladustada (haidahaus = hide-a-house).

Süsteemi saab täita katuste, seinte ja muude funktsioonidega. Standartne mõõt lubab ka kohalikel süsteemi täiendada ja sinna panustada. Oluline on ka võimalus ühenduda väliste sisenditega (nt tellingutega), et teha ka ürituste korraldamise varustusega kombineerimine võimalikuks.

Loodusliku ja miljööväärtuse esile tõstmiseks on majade keskel küngas. Küngas lubab ületada ala jaotavat müüri ja tõstab silmapiiri kõrgemale tavapärasest tasapinnast. Lisaks toimib küngas primitiivse tribüünina lava ja kinolina jaoks.

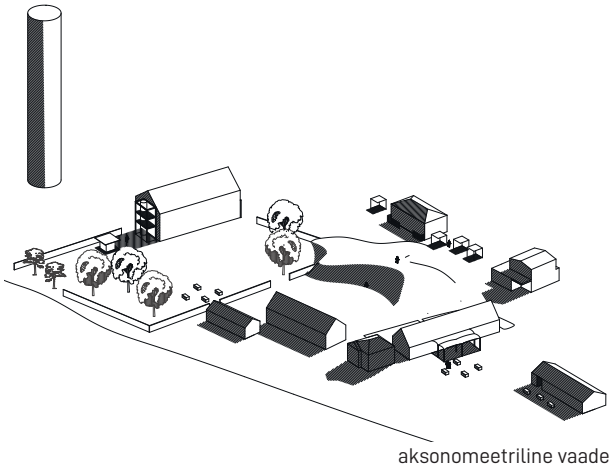

aksonomeetriline vaade

nimi	olemas	juurde
Sääre restoran	124 m² + terrass	
käsitöökoda	266 m²	27 ühikut
Sõrve külastuskeskus	783 m²	42 ühikut
Simmanimaja	200 m²	15 ühikut
kelder	41 m²	27 ühikut
kohvik/poetänav	151 m²	72 ühikut
saun	39 m²	24 ühikut

1 ühik = 3 x 3 m

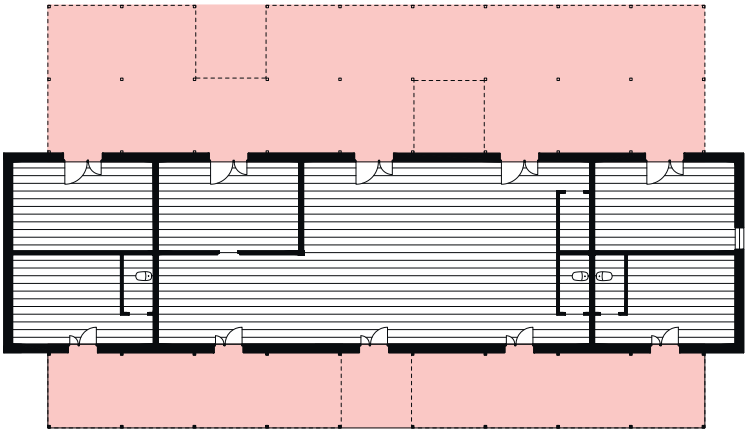

käsitöökoja plaan
M 1:300

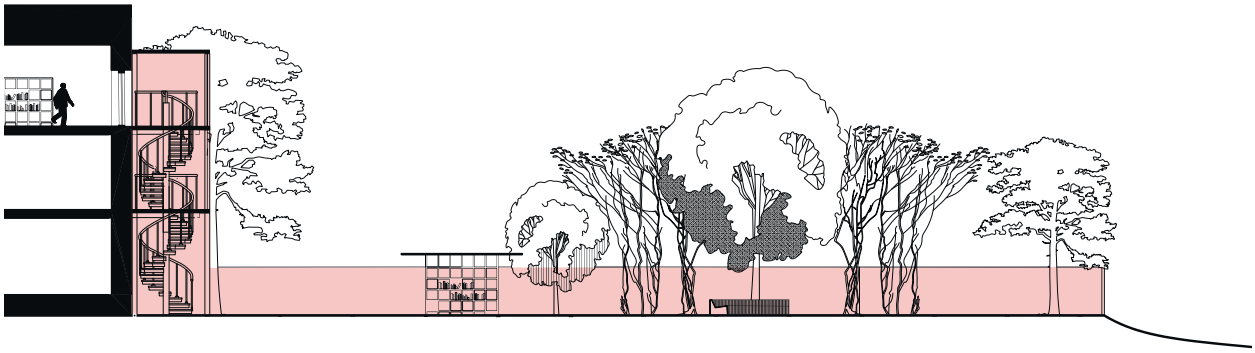

raamatukogu lõige
M 1:300

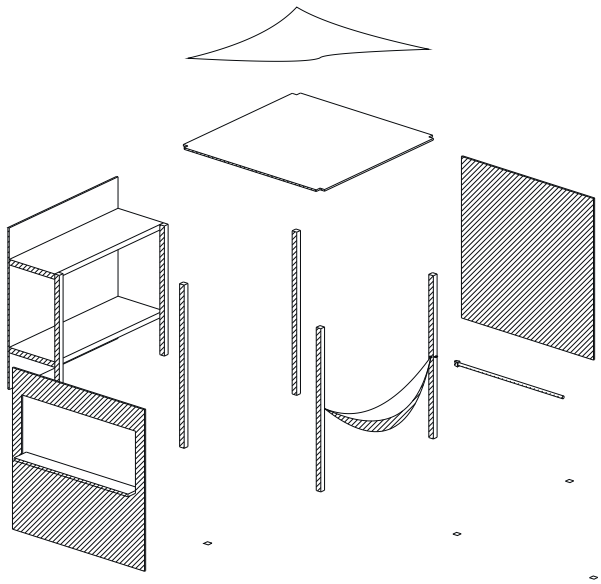

kokkupandav moodul

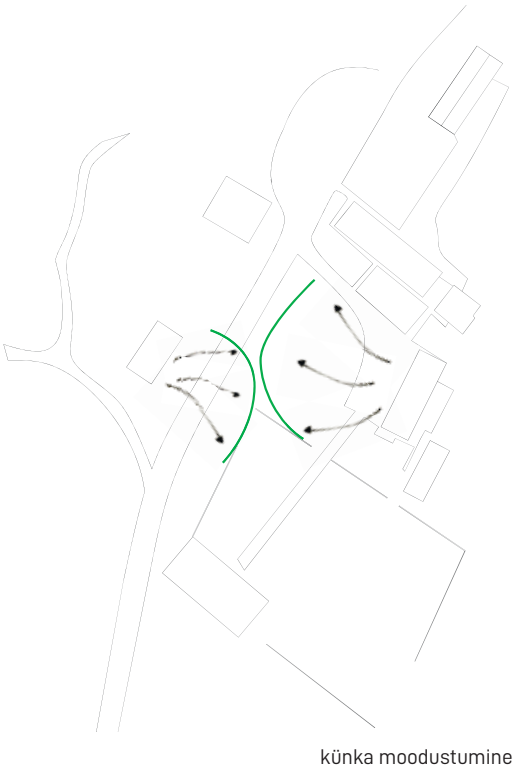

künka moodustumine

SÕRVE AKEN

Pamela Kristin Kajakas

Sõrve sääre tipus kõrgub tuletorn, maamärk, mida teavad nii saarlased kui ka inimesed mandrilt, sihtpunkt, mida külastavad läbi aasta turistid Eestist ja välismaalt. Lisaks majakale loob säärele lisaväärtuse Sõrve aken, mis on tuletorni uueks kaaslaseks.

Sõrve aken on maa pealt algav ja vette ulatuv pikk hoone, mille kõrgus kasvab mere suunas. Hoone ühendab endas regionaalse kunstikeskuse ja kohalike kogunemispaiga. Selles on koht nii saalile, kus võivad toimuda etendused, kontsertid ning kinoseansid, kui ka galeriile ja näitusesaalile, kus saavad oma töid laiemale publikule eksponeerida kohalikud ja kunstnikud. Hoones asuvad ka kohvik ja töötubade ala, mis on mõlemad vastavalt vajadusele laiendatavad. Lisaks mahub sinna residentuur, mis võimaldab kunstnikel Sõrves pikemalt peatuda ja oma loominguga tegeleda. Hoones on ka administratsiooni töö- ja puhkeruumid.

Kogu maja on avar ja valgusküllane. Põhja ja ida küljest avanevad vaated merele ning lõuna poolt poolsaare tipus asuvatele laidudele.

HOONE TEHNILISED NÄITAJAD
- ehitusalune pind 1075 m^2
- netopind 1078 m^2
- brutopind 1186 m^2
- hoone maht 6072 m^3

vaade sääre tipust

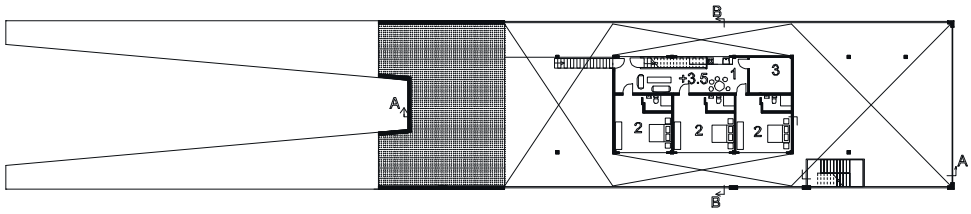

1. korruse plaan
M 1:700

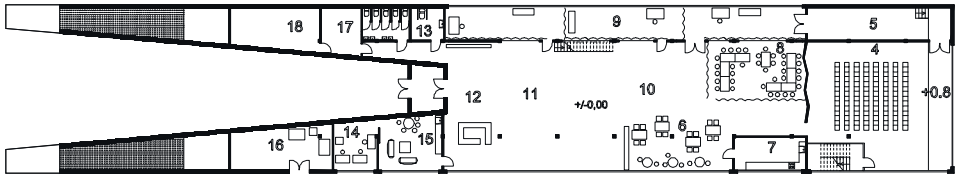

2. korruse plaan
M 1:700

1. köök ja ühisruum
2. 3 vannitoaga magamistuba
3. tehniline ruum
4. saal
5. saali abiruum
6. kohviku ala
7. köök
8. töötubade ala
9. kunstnike töökojad
10. püsinäitus
11. galerii
12. fuajee
13. WC-d
14. administratsiooni tööruum
15. administratsiooni puhkeruum
16. abiruum prügikastidele
17. koristaja ruum ja üldladu
18. tehniline ruum

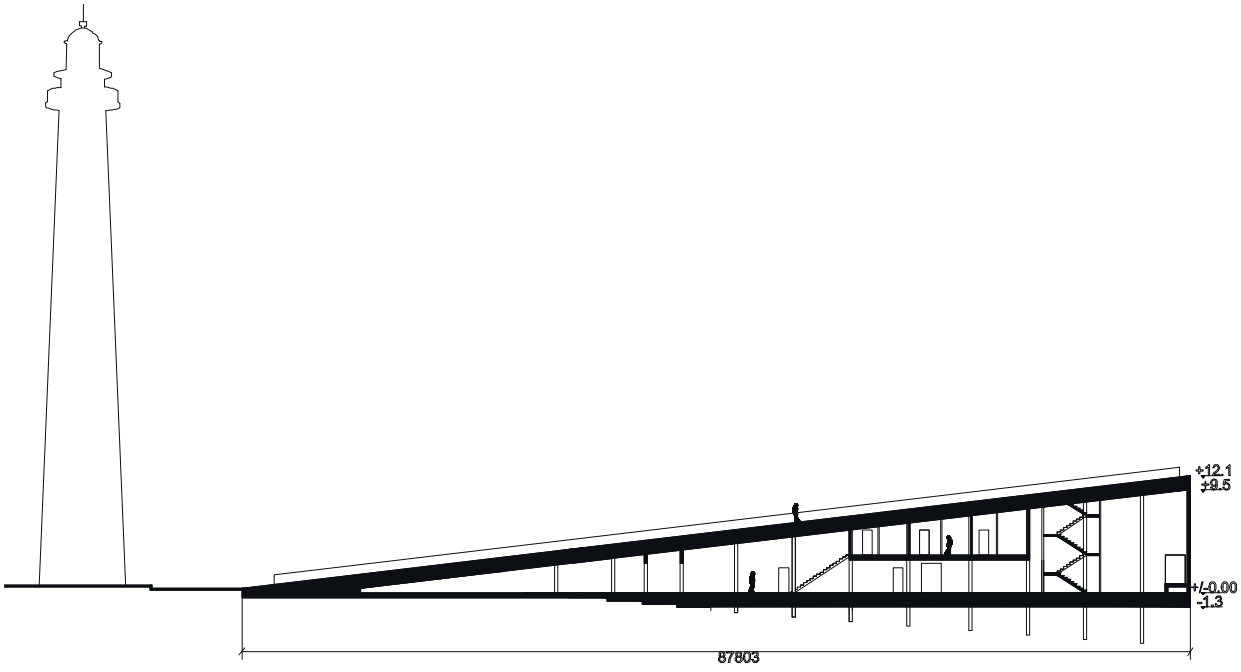

lõige A-A
M 1:700

KONKREETNE

Johan Kirsimäe

Hoone pakub kohalikule kogukonnale ja Sõrve külastajatele laiahaardelist ja multifunktsionaalset ruumi, mida saab kasutada nii eraldi toimuvateks kui ka ühiselt kogu hoonet hõlmavate ürituste ja kogunemiste jaoks. Ehitis on jaotatud neljaks tükiks, mida ühendab suur sisehoov, mis toimib laiendusena tervele majale. Hoone iga omaette osa on võimalik laiendada sisehoovi, mis on kaitstud Sääre sageli ekstreemsest ilmastikust.

Visiooni kohaselt on ehitise jagunemine tulenenud Sõrve sääre hooajalisest kasutusest. Suviti, kui on kogukond aktiivsem ja turistide hulk suurem, saab maja toimida kui üks suur üksus, kus toimuvad iga päev erinevad üritused, kontserdid, suveniiride müügikohad ja töötoad. Hooaja vaheajal toimib maja iga osa vastavalt vajadusele. Kogukonna alalised töötajad saavad paikneda maja ühes osas, mis hoiaks ülejäänud hoone säästlikult ootel.

Samuti on visioonis toodud välja, kuidas kogukond ja hoone kasvaks koos. Hetkeseisuga oleks suuremahuline projekt tõenäoliselt väheotstarbekas ja vaja oleks pigem väiksemaid ruume, mis rahuldaks kasvava kogukonna vajadusi. Seetõttu on maja neljaks jaotumine kui etapiline ehitus, mis algab kontorihoonest, mis omakorda täidab alalise tööjõu vajadused. Primaarsest saab edasi liikuda juba ka kogukonna külalistele ja turistidele, kelle jaoks on tähtsamad meelelahutuslikud ja asukohapõhised vaatamisväärsused.

HOONE TEHNILISED NÄITAJAD
- ehitusalune pind 1970 m^2
- netopind 1334 m^2
- brutopind 1580 m^2
- hoone maht 7877 m^3

perspektiivvaade lõunast

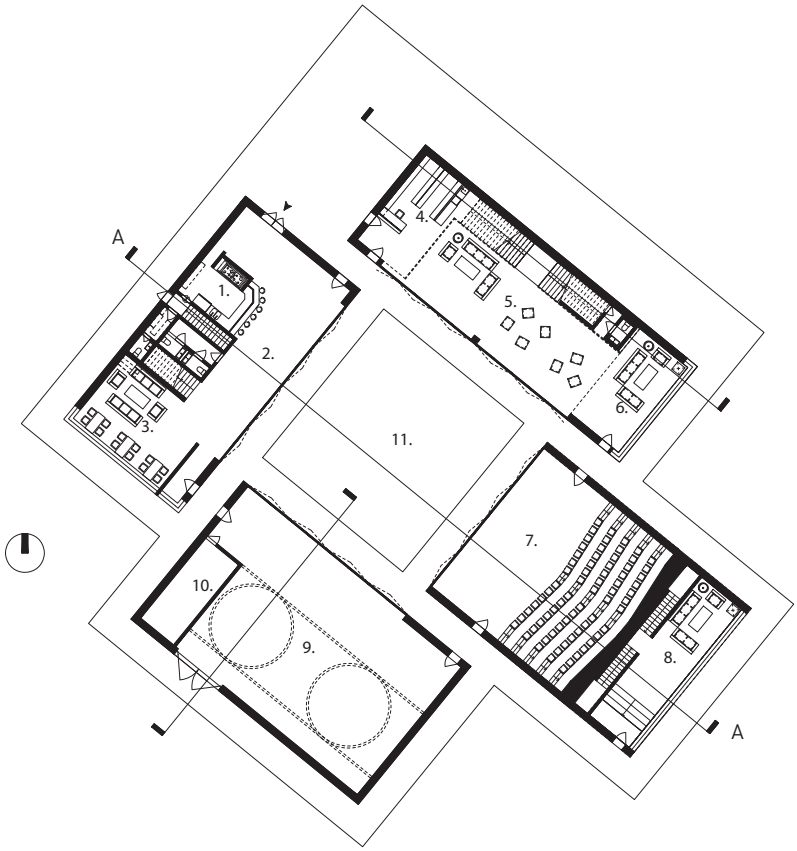

1. korruse plaan
M 1:500

1. köök
2. fuajee
3. kohvik
4. admin
5. töötuba
6. puhkeala
7. auditoorium
8. saun
9. galerii
10. abiruum
11. sisehoov
12. kohvik
13. rõdu
14. kontor
15. nõupidamisruum

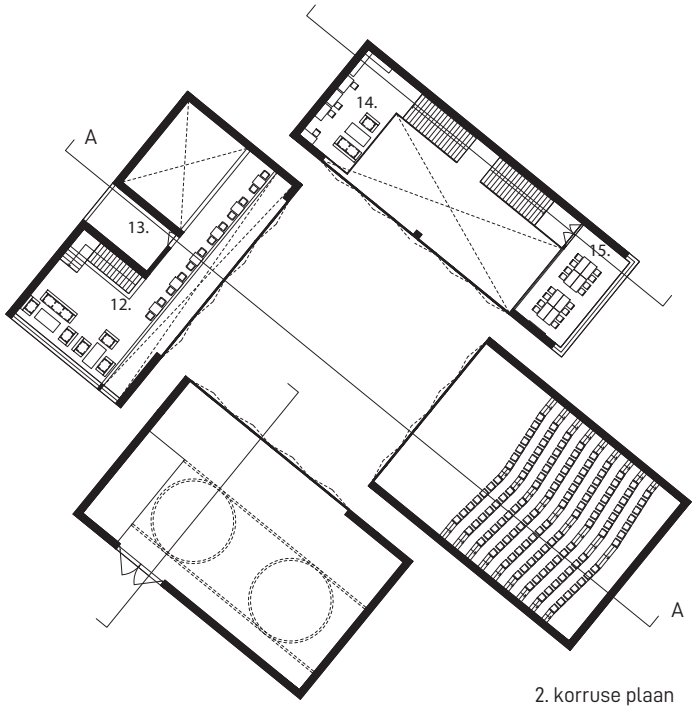

2. korruse plaan
M 1:500

lõige A-A
M 1:500

AMÖÖB

Eneli Kleemann

Sõrve säär oma olemuselt on üks ilusamaid kohti Eestis. Ümbritseva looduse rõhutamine ning sellega kokku sulandumine sai kogu projekti selgrooks. Arhitektuuril kui maamärgil ei ole seal kohta, kuna kogu poolsaar ise täidab selle ülesande. Maastiku ning ümbritseva keskkonna rõhutamiseks on loodud struktuur, mis imiteerib looduses eksisteerivaid vorme: orgaaniline, voolav ja ebakorrapärane. Hoone moodustab ühe pika, maastikulise katusealuse kallistades sealset tiiki, mis on tegelikult ümbritseva mere pikendus Sääre embusesse. Selle tulemusena tekib kaks kihistust, mis levivad horisontaalselt jälgides kohaspetsiilist maapiiri. Esimene on looklev katusealune, mis hõlmab endas erinevate funktsioonidega toimivaid pesasid, mis enamasti on ümbritsetud klaasseintega, et säilitada pika kulgeva tee läbipaistvus. Nii ei blokeeri hoone oma olemasoluga kauneid vaateid ning võimaldab külastajatel olla ühenduses ümbritseva loodusega. Kaks soojustatud ruumi on aastaringselt kasutatavad ning teised kaks on külmad ruumid, mida saab vajadusel kasutada, ent on põhihooajaks projekteeritud. Ülejäänud katusealune tekitab soppe ja terasse, mida saab erinevate eesmärkide jaoks ümber mängida. Teine kihistus tekib selle katusele. Nimelt käitub katus terassi ja vaateplatvormina, et haarata kogu sealne loodus enda pilgu alla. Katus on kumer kahes suunas. Nii tekitab katuse kumerus ruumis viibijates privaatsust, mille röövijaks võib vahel olla seinte läbipaistvus. Kumerus teises suunas on funktsioonide kõrguste erinevusest tulenev, luues tõelise maastiku ja matkaraja. Neid aspekte täites loob arhitektuur elukeskkonna, mitte pelgalt hoone.

HOONE TEHNILISED NÄITAJAD
- ehitusalune pind 1318 m^2
- netopind 896 m^2
- brutopind 934 m^2
- hoone maht 2435 m^3

vaade linnulennult

1. galerii (külm ruum) 78m2
2. lauatennise väljak
3. ladu/tehnoruum 10m2
4. WC 2,5m2
5. inva WC 4m2
6. köök 24m2
7. avatud kohviku ja galerii ala 500m2
8. kultuuriruum 160m2
9. tehnoruum 13m2
10. abiruum/ettevalmistusruum 18m2
11. ladu/rattarent 45m2
12. adminruum 88m2
13. WC 2,5m2
14. rattaparkla

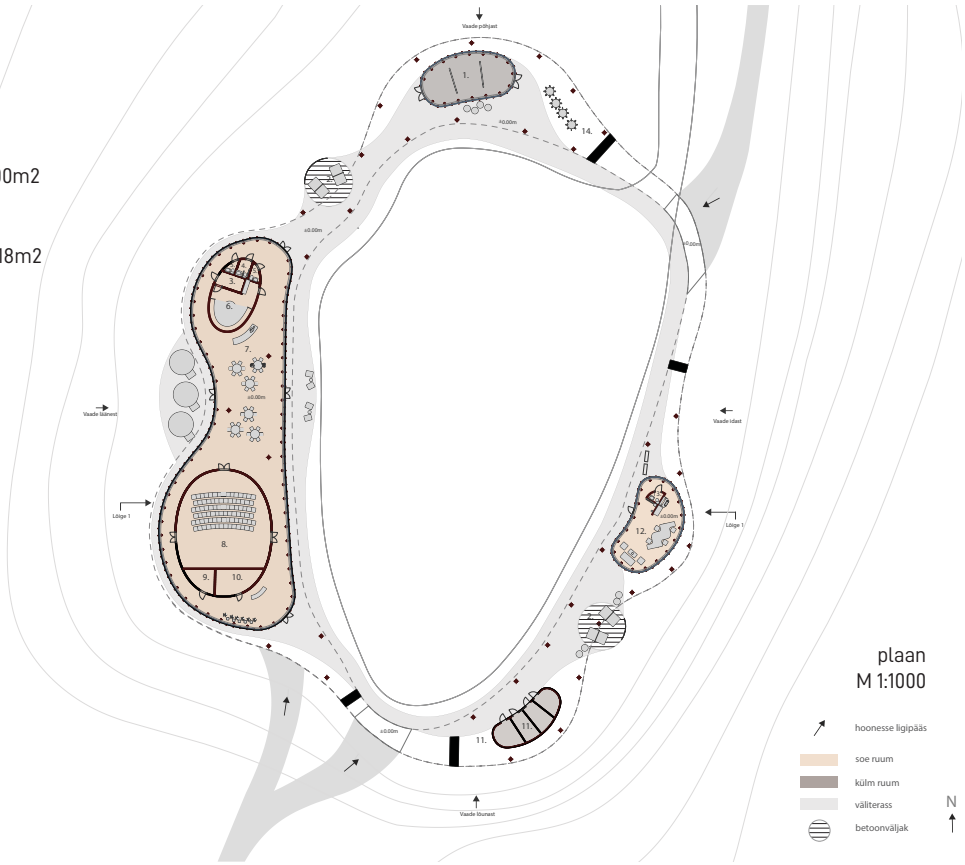

plaan
M 1:1000

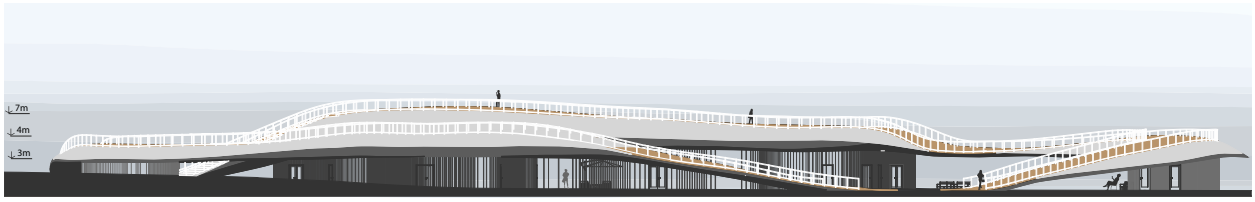

vaade idast
M 1:1000

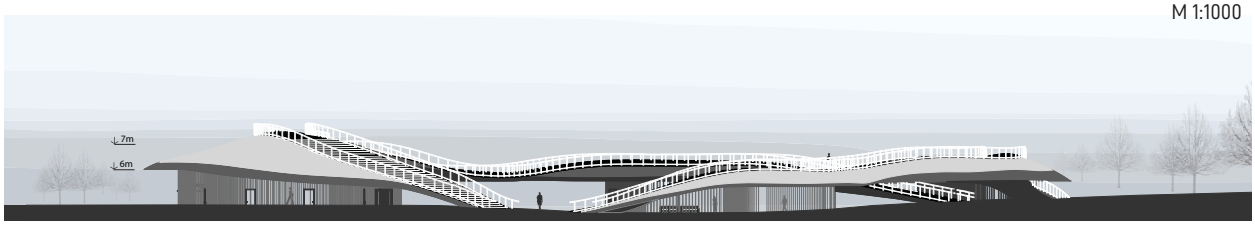

vaade lõunast
M 1:1000

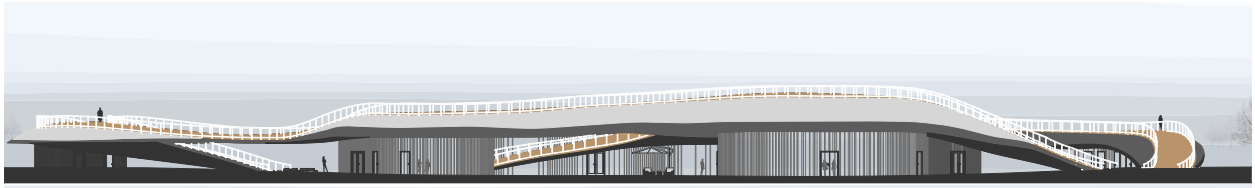

vaade läänest
M 1:1000

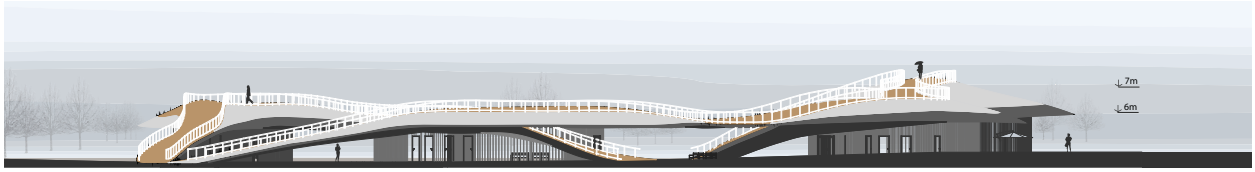

vaade põhjast
M 1:1000

TASA

Mari Poom

Nii mõneski tekitab Sõrve sääre külastus maailma lõppu sattumise tunnet - tee jääb järjest kitsamaks ja kitsamaks, kuni kaob heitlikusse merre. Projekteeritav hoone ei soovi seda elamust rikkuda, vaid vaatab sääre elu kulgemist tasa pealt.

Et minimaalselt olemasoleva keskkonna rahu rikkuda, paljanduvad hoonest vaid kõige tähtsamad funktsioonid: kontserdisaal (ka muude ürituste korraldamiseks; kinoõhtud, loengud, seminarid, etendused), restoran ja avalik saun. Kõik muud vajalikud teenindavad- ja tehnoruumid on peidetud künka sisse.

Majale annab iseloomuliku vormi maastikule asetatud ruudukujulise põhiplaaniga mahu ruumiprogrammi järgi lõikamine, mis vastutab tekkinud alade funktsionaalsuse eest. Üles tõstetud mahuga on loodud kolm ruumi - maastiku sees teenindavad pinnad, astmeline avalik korrus ning selle kohal "hõljuv" katus. Hoones sees saab jälgida maastiku jätkuvust. Omavahel vastanduvad korrapäraselt ja ortogonaalselt paigutatud esimese korruse ruumid ning eri tasanditel töötav voolava vormiga teine korrus.

Maastikulist põrandat kasutab ära nii terrassidena laskuv restoraniala, tõusvate istmeridadega kontserdisaal kui ka avar leiliruum saunakompleksis.

Ruumiline katus ehk teise korruse lagi võimaldab suunata ja parandada kontserdisaali akustikat. Koosolekuruumi lakke on paigaldatud katuse vormi järgivad heli summutavad paneelid.

Avalik ala on igast küljest ümbritsetud akendega, mis pakuvad vaateid mõlemale poole säärt merele.

HOONE TEHNILISED NÄITAJAD
- ehitusalune pind 1025 m^2
- netopind 1340 m^2
- brutopind 1709 m^2
- hoone maht 7714 m^3

perspektiivvaade idast

hoone vormi teke

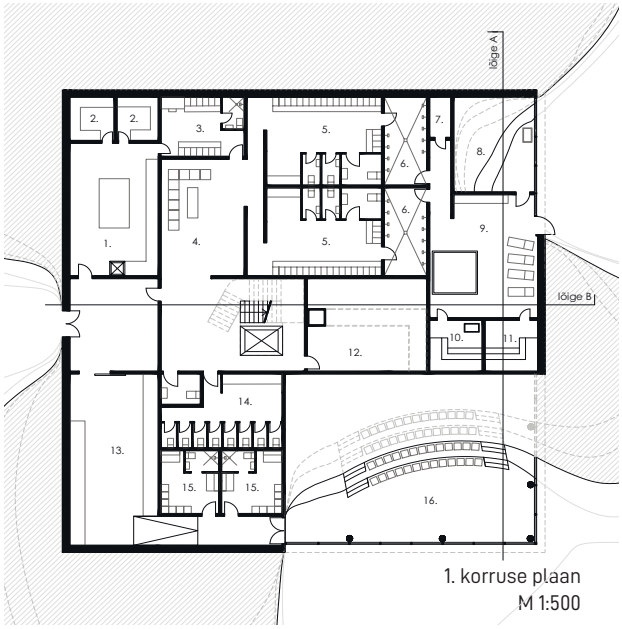

1. korruse plaan
M 1:500

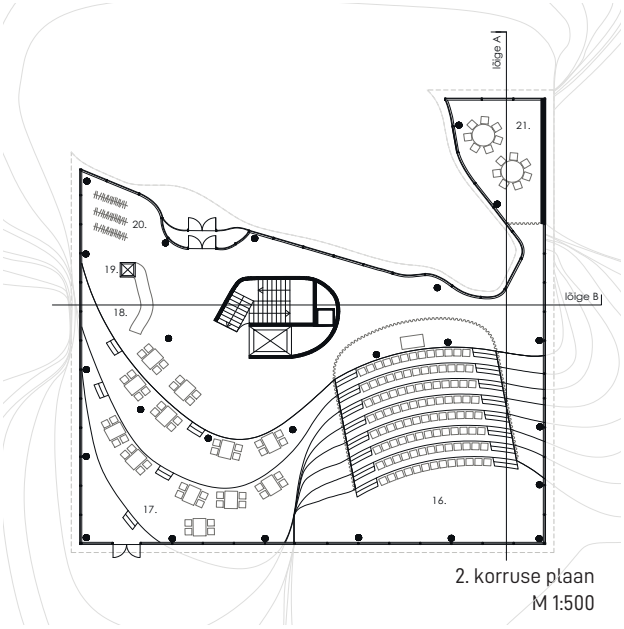

2. korruse plaan
M 1:500

1. köök
2. ladu
3. töötajate riietusruum
4. puhkeruum
5. riietusruum
6. pesuruum
7. koristustarbed
8. saun 70 C
9. spaa
10. saun 90 C
11. aurusaun
12. tehnoruum
13. üldladu
14. wc
15. esinej ate ruumid
16. lava
17. restoran
18. info/baar
19. köögilift
20. garderoob
21. koosolekuruum

lõige A
M 1:500

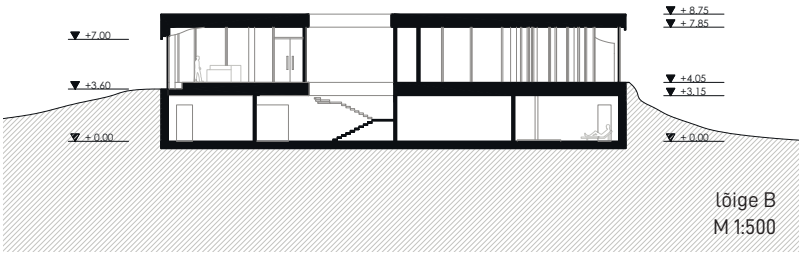

lõige B
M 1:500

vaade edelast
M 1:500

TUGIKESKUS

Johannes Madis Püttsepp

See ei pruugi olla ehk kõige aktiivsem paik. Võib olla päevi, kus nõudeklirina ja jutuvada asemel valitseb vaikus. Kuulda on ainult merekohinat ranna äärest ja mõnd linnuparve lähedalt. Ka see võib muutuda, kui tuuled mujalt puhuma hakkavad.

End enesega ümber vanade hoonete keerutanud, pöörab ta neid justkui ümber - ta vabastab päevinäinud ruumid oma mõttest ja annab neile uue tähendusegi. Sisehoovis omas vaikuses olles võib näha mälestisi neist. Ka tervitavad need inimest sissepääsul ja väikses siseõues kohviku juures - ikkagi pole needsamad mis kunagi.

Keskus pakub tuge ükskõik kellele. Pimedatel aegadel võib see olla kasvõi kohaks, kuhu tulla malet minna mängima või juttu ajama. Ta pakub abi ka kellelegi, kes kaua aega seda on otsinud. Koht toimib ka rehabilitatsioonikeskusena, kus on võimalik teha läbi ravikuure ning rääkida kellegagi, kes tõesti kuulab su ära.

Töötubadest kuulduv puurimine ja saagimine ning muusikaterapeudi joovastav unemuusika käivad käsikäes. Korraga tekib ehk tunne naguoleksid kuskil kesktänavail rahvahulga sees. Äkki see pakub omamoodi rahustust? Kõik see kõledus ja jube tuul, mis väljas möllab. See, mis seal seisab, ongi ju kogukonnahoone nii praegustele kui ka tulevastele asukatele.

HOONE TEHNILISED NÄITAJAD
- ehitusalune pind 1195 m^2
- netopind 1042 m^2
- brutopind 1326 m^2
- hoone maht 6220 m^3

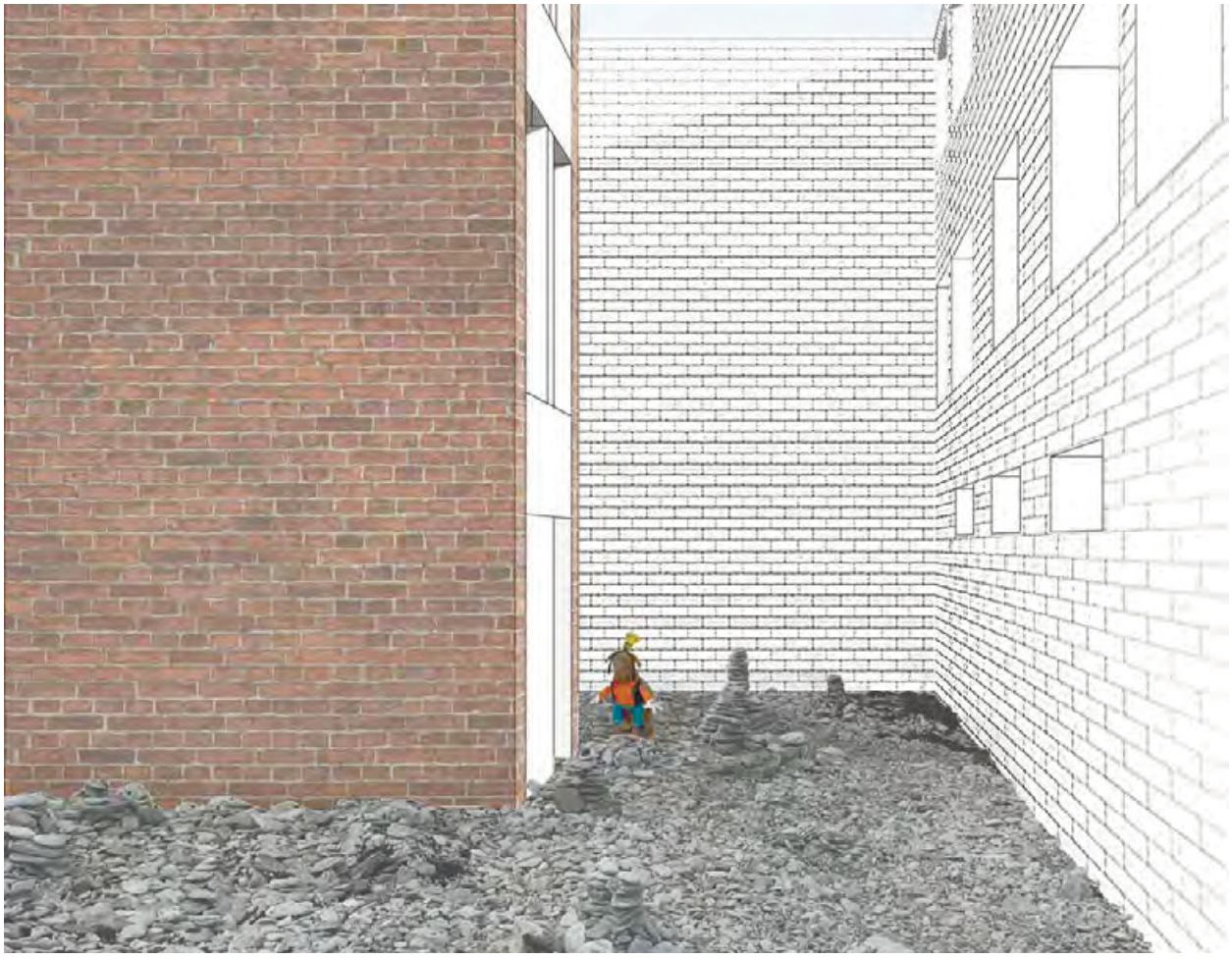

vaade sisehoovi

1. sissepääs
2. fuajee
3. kohvik
4. loenguala
5. siseõu
6. WC
7. administratsioon
8. köök
9. sisehoov
10. tehnoruum
11. arstikabinet
12. kabinet
13. lugemisala
14. tööala

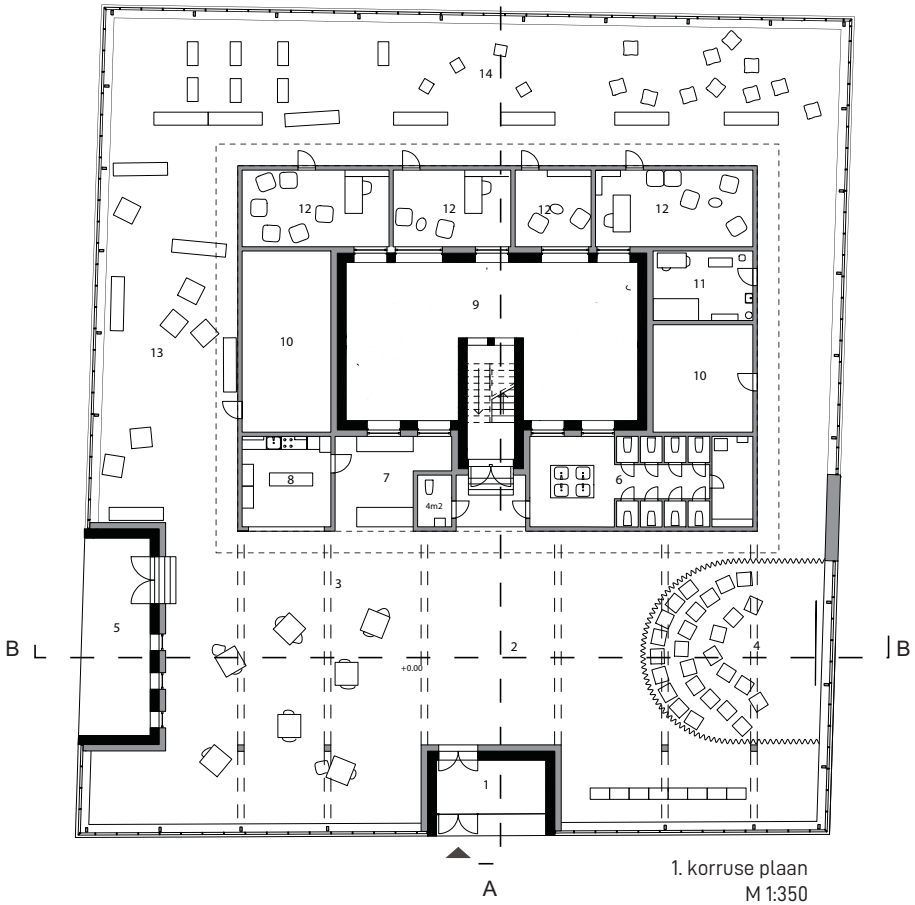

1. korruse plaan
M 1:350

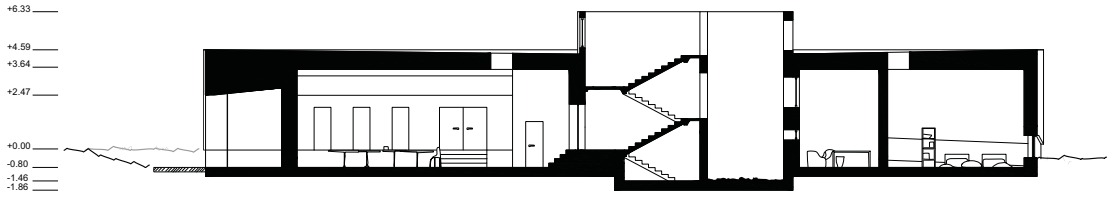

lõige A
M 1:350

vaade põhjast
M 1:500

vaade lõunast
M 1:350

SILLE

Ruuben-Jaan Rekkor

Projekteeritud hoone eesmärk on pakkuda nii kogukonnale kui külalistele mitmekülgset, avatavat ja sesoonselt muutuvat tegevusala. Kõige aktiivsemalt kasutatavad alad on jäetud kahe maja vahele ning hoonete üksteise poole vaatavate suurte avatud mahtude sisse. Teiste funktsioonidega ruumid on jäetud pikliku maja äärtesse, et puhastada maja keskne osa. Esimene hoone, kus on administratsioon, on mõeldud rohkem halduseks ja väikesteks üritusteks. Tagumine hoone on jäetud külastajatele - seal on puutöökoda ning majutus. Vajadusel on ta siiski avatav suurteks üritusteks, pakkudes ka köögi kasutamise võimalust.

Austusest majaaluse ranniku suhtes, on võimalikult palju majast tõstetud õhku. Allesjääv pilliroog pakub välialale kaitset ja rõhutab selle kesksust. Saun kui peamine kohtumispaik on jäetud kahe maja vahele.

Lavaäärsed tribüünid on tõstetavad - talveks saab maja välja lülitada ning erinevate vajadustega üritustele saab pakkuda sobilikku tribüüni asendit. Kui tõsta ainult üks tribüün üles, tekib lavale sobilik seljatagune näiteks etendusteks või väiksemateks muusikaüritusteks. Kui mõlemad tiivad on langetatud, saab korraldada suuremaid üritusi ning võimaldada suurt liikumist ja olemist kahe maja vahel.

HOONE TEHNILISED NÄITAJAD
- ehitusalune pind 1165 m^2
- netopind 1038 m^2
- brutopind 1230 m^2
- hoone maht 5094 m^3

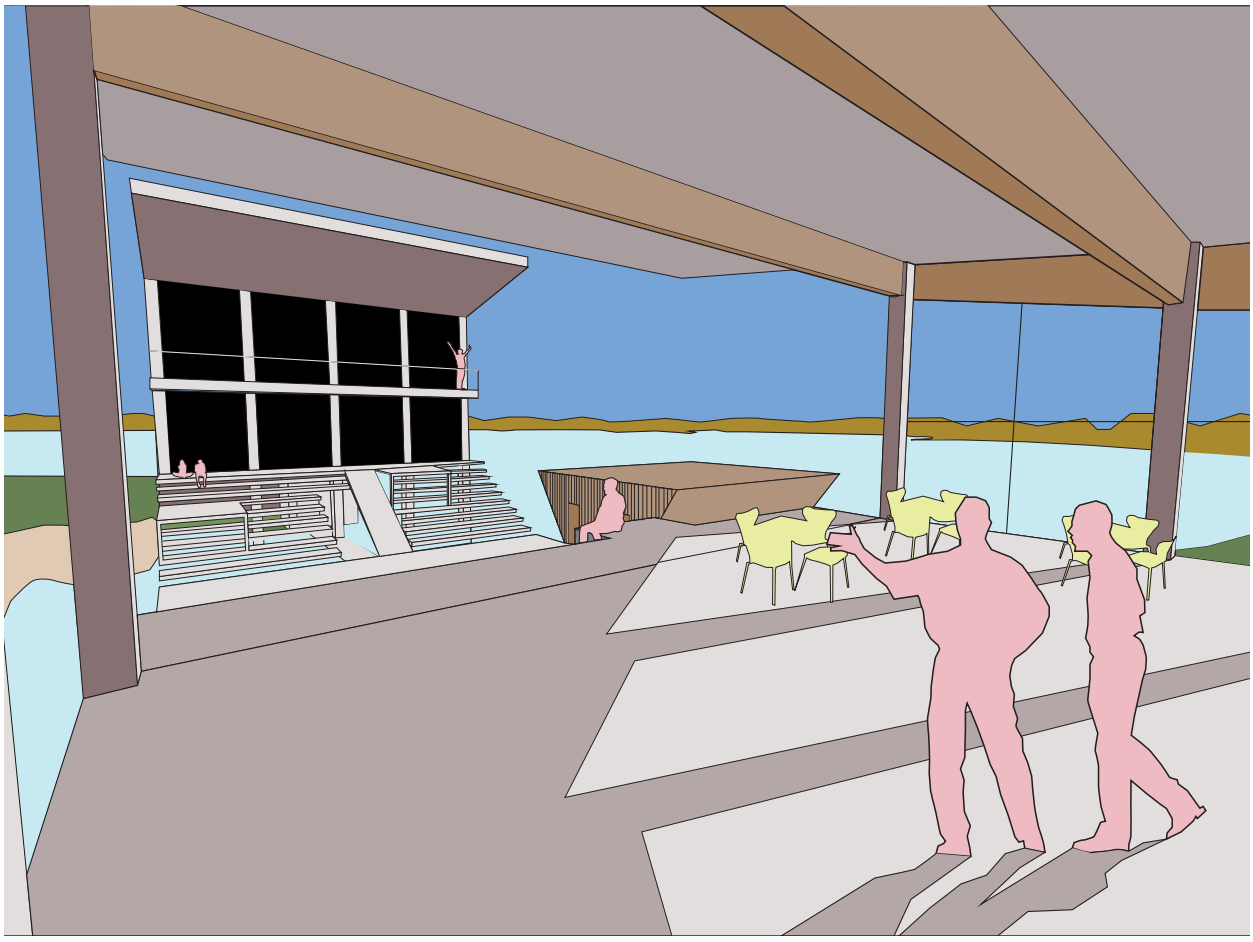

sisevaade

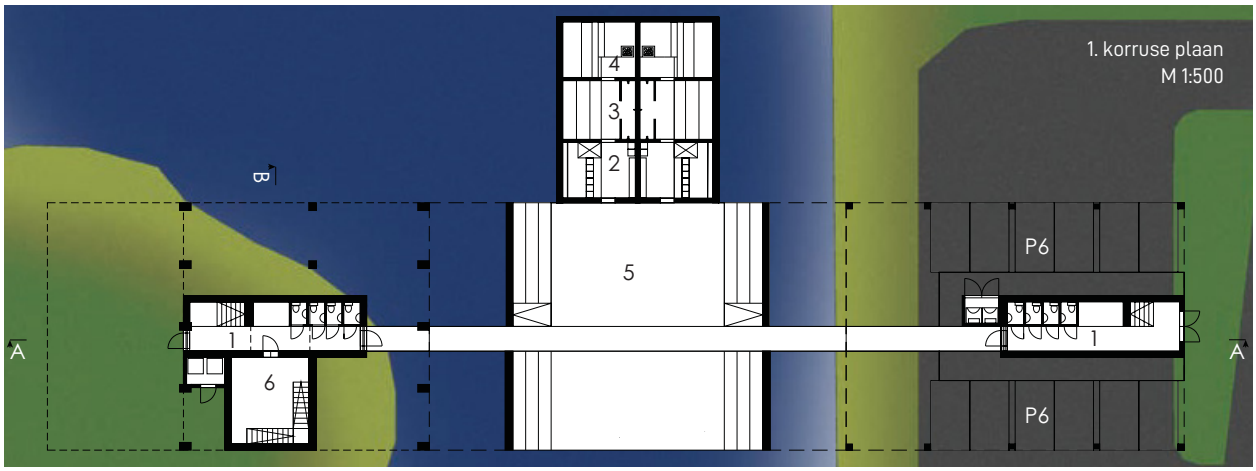

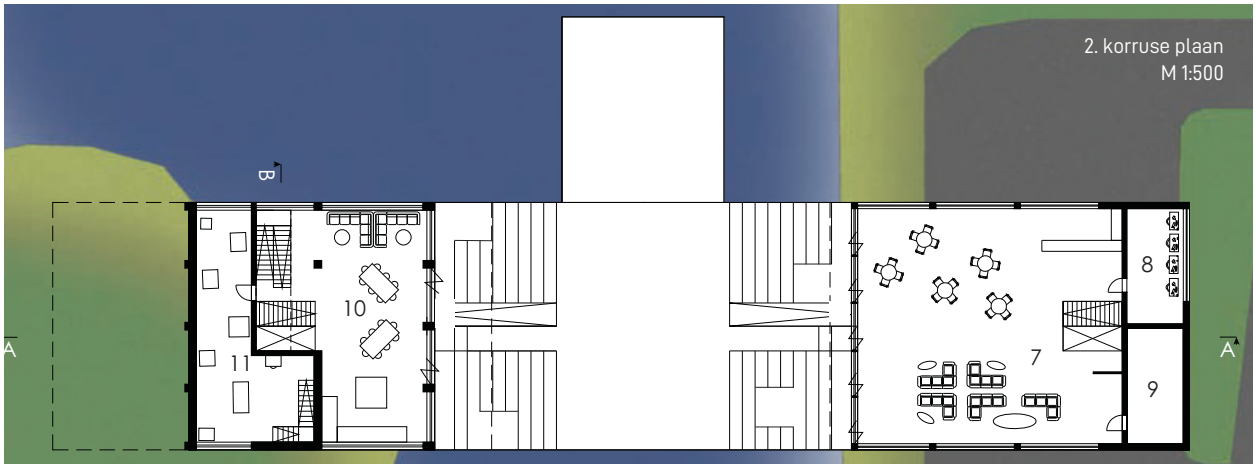

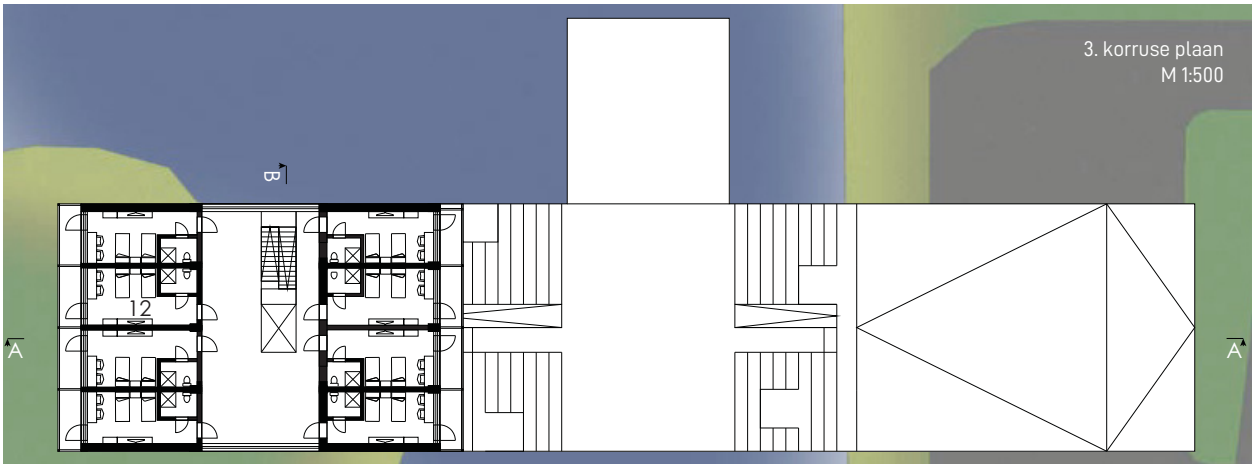

1. sissepääs ja keskne liikumistelg
2. riietusruum
3. pesuruum
4. leiliruum
5. lava/ühisala
6. tehnoruum
7. ühisala ja garderoob
8. büroo
9. tehnoruum
10. avatud ühisala ja köök
11. puidutöökoda
12. majutus kahele

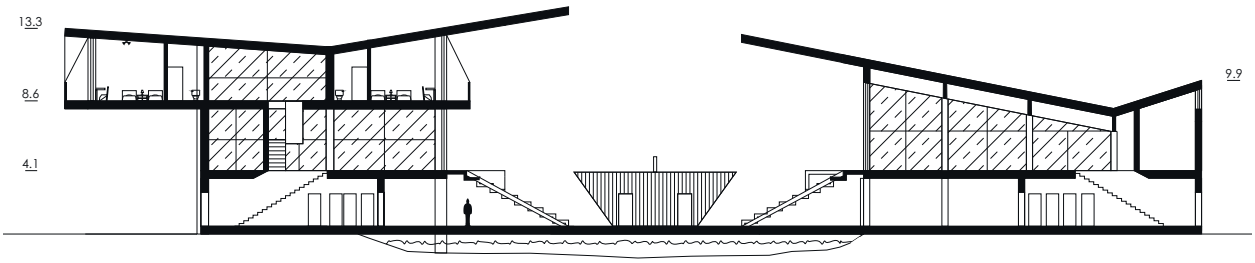

lõige A-A
M 1:500

LUIDE

Eliisabeth Sarv

Mõeldes koos Margarethaga Sõrve poolsaarele tulevikuvisiooni, leidsime, et kohalikku elu võiks edendada loodusturismi areng. See tooks Sõrvele rohkem rahvast ka suvehooajast väljaspool, annaks kohalikele ühelt poolt töökohti ja teiselt poolt lisaks ajaveetmisvõimalusi. Sõrve poolsaar võiks olla väärtuslik matkamis- ja ajaveetmispaik, mitte tee, mida pidi kihutatakse sihtpunkti ja tagasi (näiteks majaka või sadamani).

Sõrve kogukonnakeskus peaks jääma poolsaare keskele, aga säärele otsustasin luua matkakeskuse, kus saab pidada töötubasid, laenutada rattaid või kanuusid, käia kohvikus või saunas ja korraldada üritusi.

Luide on tuletatud ülalkirjeldatud visioonist. Pigem sümboolne kui realistlik asukoht rõhutab teed mere poole. See on pigem teekonna osa kui omaette sihtpunkt. Hoone kuju on tuletatud rannajoontest. Esimene ja teine korrus avanevad erinevates suundades, peites suurema osa hoone mahust maa sisse.

Kohandumaks muutuva kasutajate arvu ja vajadustega, on ka ruumid võimalikult mitmeti kasutatavad. Näiteks võib hooajavälisel ajal, kui kohvik on suletud, muuta teise korruse laagriliste ööbimisruumiks, töötubaderuum on samas sauna eesruum, ka seminariruumis saavad toimuda loengud või töötoad.

HOONE TEHNILISED NÄITAJAD
- ehitusalune pind 640m^2
- netopind 524m^2
- brutopind 818m^2
- hoone maht 2494m^3

vaade linnulennult

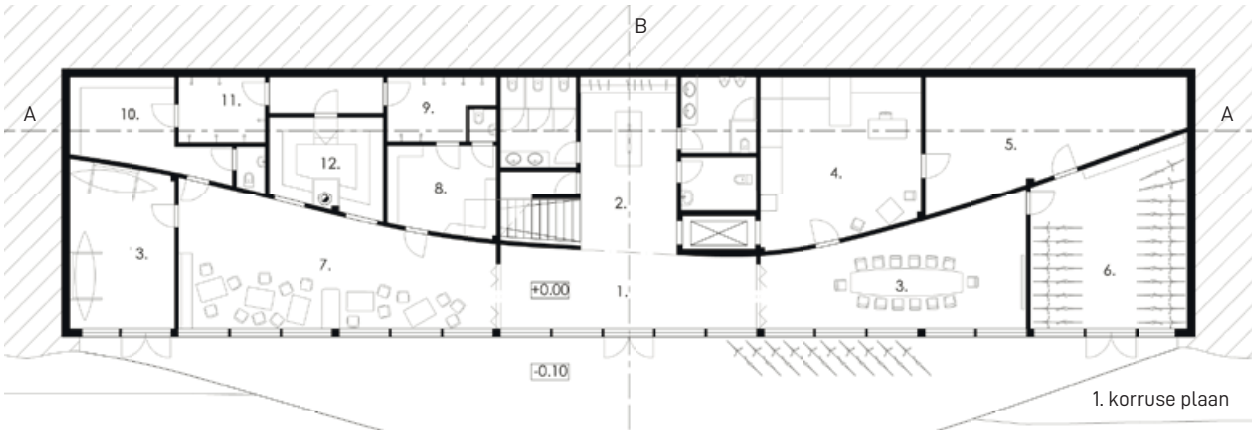

1. korruse plaan

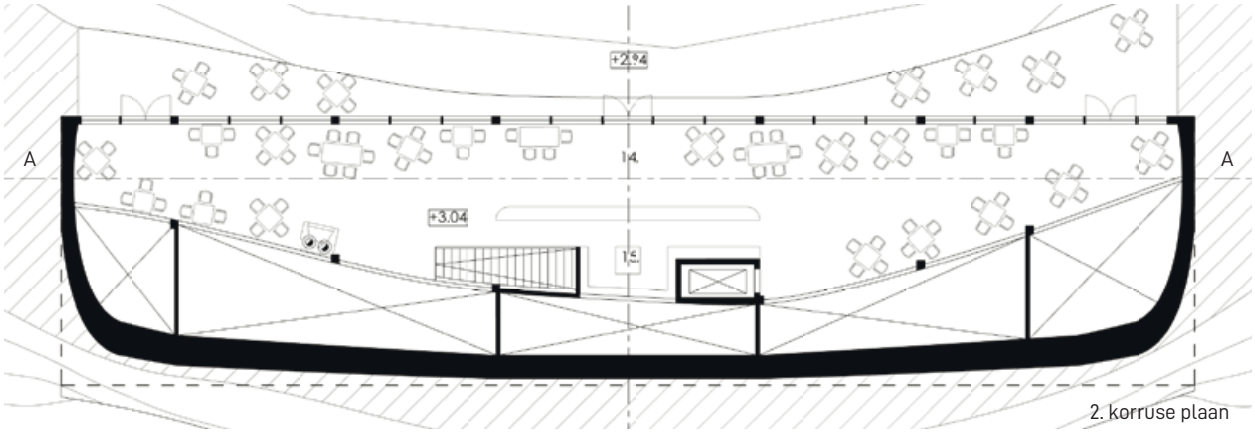

2. korruse plaan

1. eeskoda
2. garderoob
3. seminariruum
4. ladu / majapidaja ruum
5. tehnoruum
6. rattakuur
7. töötubaderuum / sauna eesruum
8. riietusruum
9. dušširuum
10. riietusruum
11. dušširuum
12. leiliruum
13. paadikuur
14. tegevusala
15. köök

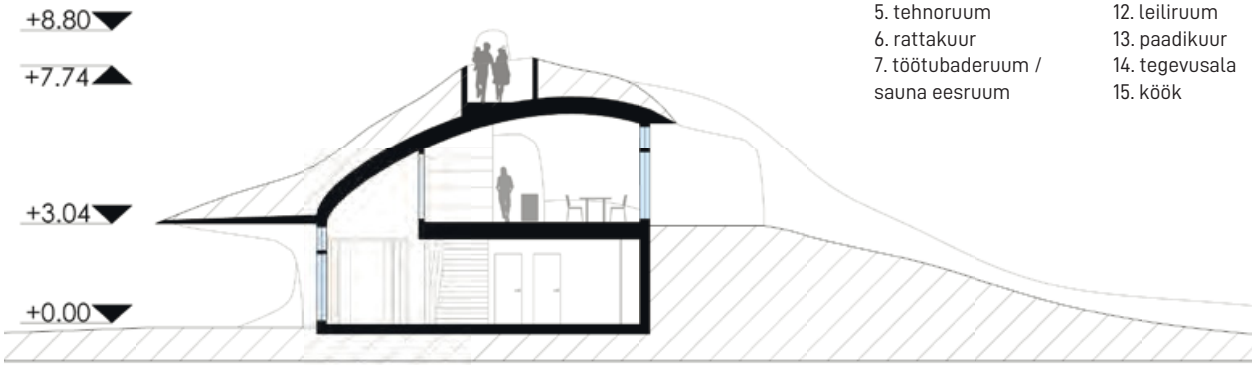

lõige B-B

+0.00 = 1.10

lõige A-A

SEÀR TERÌS

Markus Varki

Lähtudes minu visioonist, on Sõrve kogukonnal vaja mitmekülgset avarat ruumi, kus saab korraldada erinevaid üritusi ning kogunemisi, mis liidaksid Sõrve praegust elanikkonda või pakuks võimalusi ka turistidele ning hooajalistele külalistele. Seetõttu võtsin ma oma hoone keskpunktiks suure avara saali, mida saab kasutada nii teatrisaali kui ka turuplatsina. Kõik ülejäänud hoone funktsioonid on jaotatud kolme plokki ning paiknevad ümber saali. Saalis on 84 m² lava, kus saab korraldada kontserte, etendusi, konverentse jt üritusi. Saali on projekteeritud ka 12-realine tribüün, mis vajadusel liigub seina sisse. See võimaldab saalis korraldada laatu, näitusi jt pidustusi. Hoone lõunaplokis asub restoran vaatega merele ja loojuva päikese poole. Põhjaplokis asub etenduste jaoks mõeldud *greenroom*, riietevahetusruum ja saun. Idaplokis asub hoone sissepääs, garderoob, tualetid ja teisel korrusel administratiiv- ja tehnoruumid. Kuna säärel puudub hetkel külalistel võimalus ööbida, projekteerisin ma teisele korrusele 14 kahekohalist tuba.

HOONE TEHNILISED NÄITAJAD
- ehitusalune pind 1260 m^2
- netopind 1078 m^2
- brutopind 2075 m^2
- hoone maht 11082 m^3

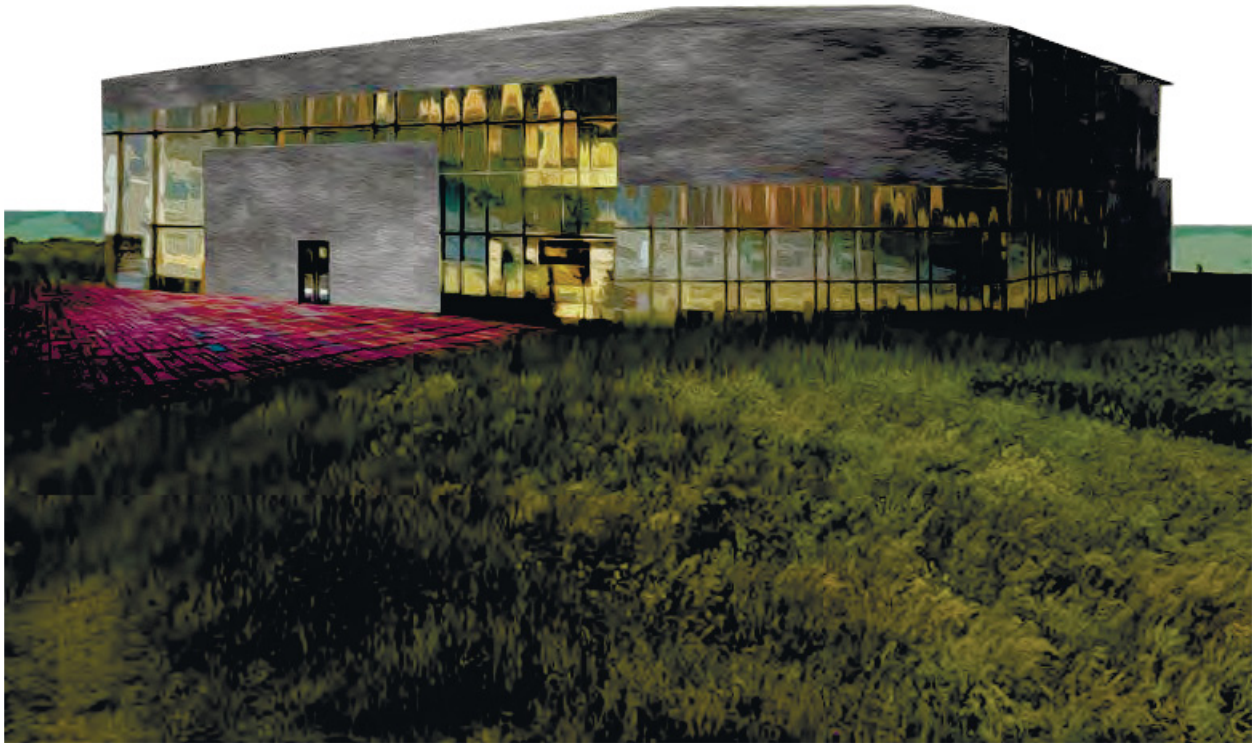

perspektiivvaade

1. fuajee
2. garderoob
3. WC
4. inva WC
5. köök
6. restoran
7. prügihoidla
8. köögi abiruum
9. stuudio
10. riietusruum
11. pesuruum
12. leiliruum
13. make-up
14. *greenroom*
15. lava
16. saal
17. kokkukäiv tribüün
18. tehnoruum
19. administratsioon
20. majutus

1. korruse plaan
M 1:400

2. korruse plaan
M 1:400

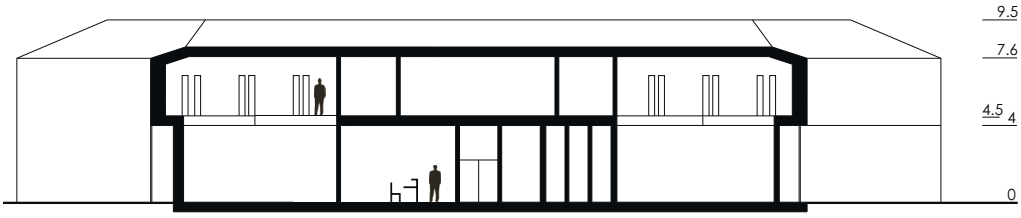

lõige B-B
M 1:400

vaade idast
M 1:400

EEND

Lill Volmer

Sõrve säär on asukohana eriline, kahelt poolt merega ümbritsetud riba, mille keskel on 17. sajandist alates asunud tuletorn. Projekti "Eend" idee sündis visiidil säärde; esimese asjana peale tuletornis käimist jäi meelde kõrvulukustav, vihisev tuul. See oligi märksõna, millest projekteerimisel kinni hakkasin. Kujutasin keset mäslevat tuult ette suurt tekki või lina, mis on mõnest kohast fikseeritud ning teistest kohastadest jällegi lahti. Kombineerisin selle mõtte visiooniga „Mänguruum", mis seisnes mitmekesises ja multifunktsionaalses ruumis, mis lähtub legode põhimõttest, ning kus avaliku ja privaatse piirid sulanduvad kokku.

„Eend" piirab sääre läänepoolset kallast ning loob oma kaarja kujuga tuletorni ja hoone vahele väikese avaliku väljaku, kuhu tekib kohtumispaik/koosküla.

Kogukonna hoone avalikud põhifunktsioonid jagunevad kolmeks; hoones on kontserdisaal, restoran ja galerii. Lisaks asub majas veel väike kauplus, kontor ja stuudiod/workshopid, mida saavad kasutada kohalikud meistrid või kunstnikud-residendid väljastpoolt. Kõikidesse erineva funktsiooniga hooneplokkidesse on projekteeritud ka eraldi sissepääs.

Hoone koosneb läbipaistvatest klaasist osadest ja läbipaistmatutest betoonist osadest, millele on justkui tekina peale laotatud plastiline betoonist katus. Betoonseinte sisse on peidetud kõik tehnoruumid, WC-d, trepp, dušid ja laod. Läbipaistvate plokkide idee seisneb selles, et tuletorni ümber olevalt väljakult näeks otse läbi hoone merele ning et multifunktsionaalne kogukonna hoone mõjuks vaatamata oma mastaapsusele õhuliselt.

HOONE TEHNILISED NÄITAJAD
- ehitusalune pind 2209 m^2
- netopind 1140 m^2
- brutopind 1249 m^2
- hoone maht 3364 m^3

perspektiivvaade läänest

1. tehnoruum 22,3 m²
2. WC 5,1 m²
3. ladu 15,9 m²
4. köök 45,1 m²
5. restoran 237,7 m²
6. garderoob 4,9 m²
7. tualetid 26,9 m²
8. inva WC 6,1 m²
9. fuajee + kauplus 251,1 m²
10. kontserdisaal 167,6 m²
11. üldladu 14,2 m²
12. koristaja 8,9 m²
13. tehnoruum 6,6 m²
14. galerii 71,5 m²
15. stuudiod 39,5 m²
16. WC 5,9 m²
17. WC 5,9 m²
18. bürood 205,6 m²

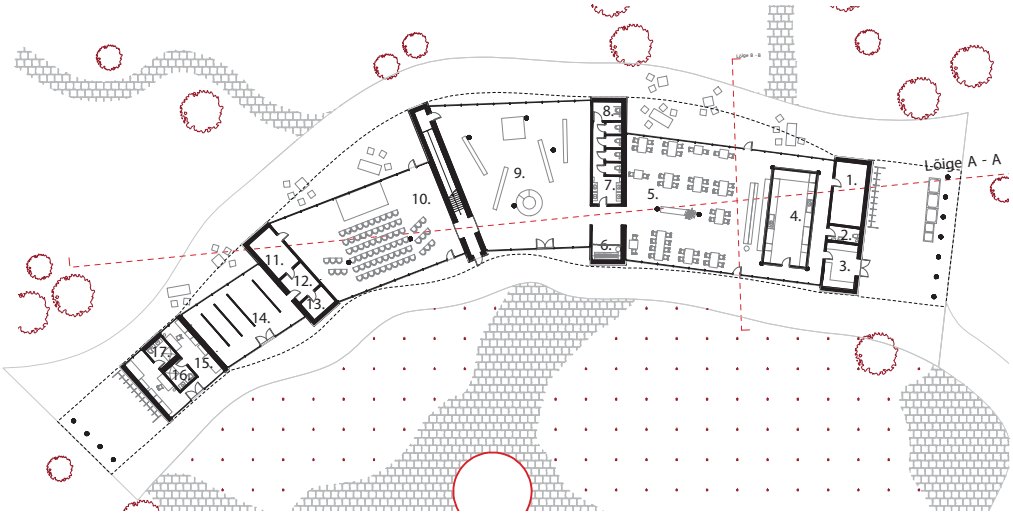

1. korruse plaan
M 1:800

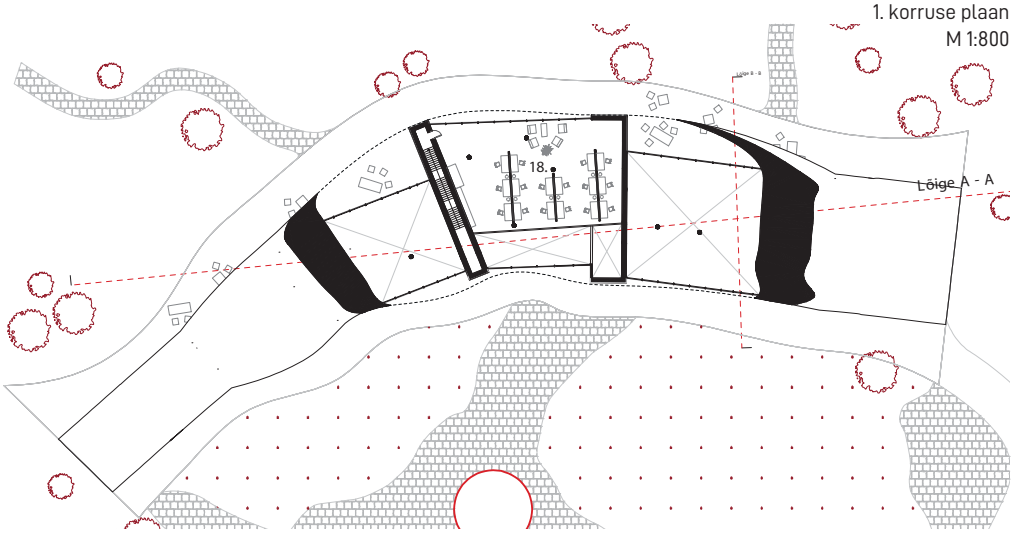

2. korruse plaan
M 1:800

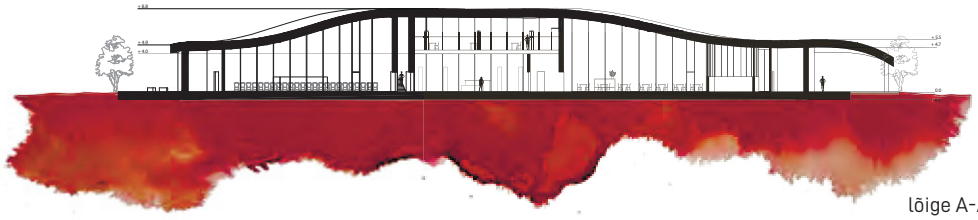

lõige A-A
M 1:800

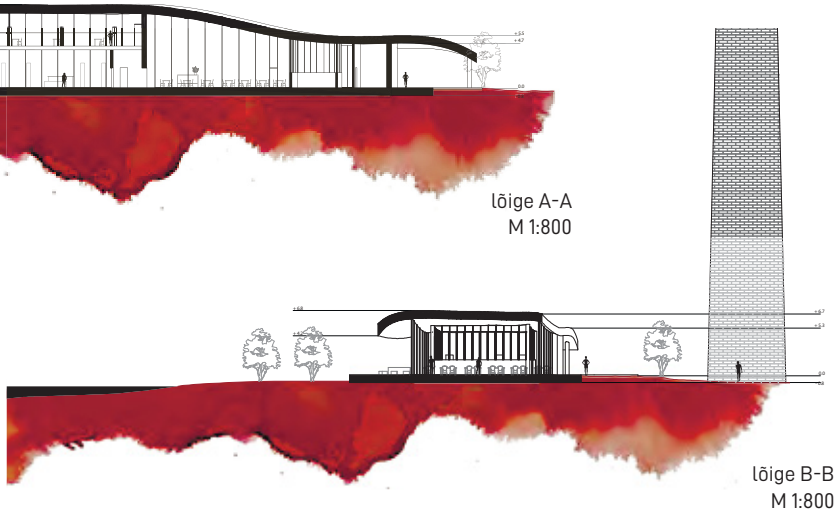

lõige B-B
M 1:800

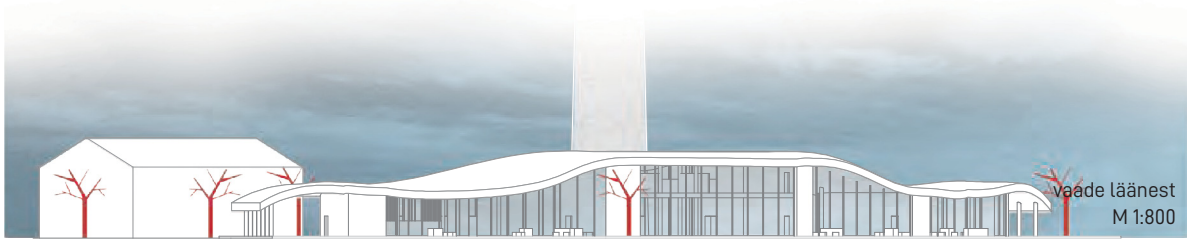

vaade läänest
M 1:800

FOTOD MAKETTIDEST

5

12

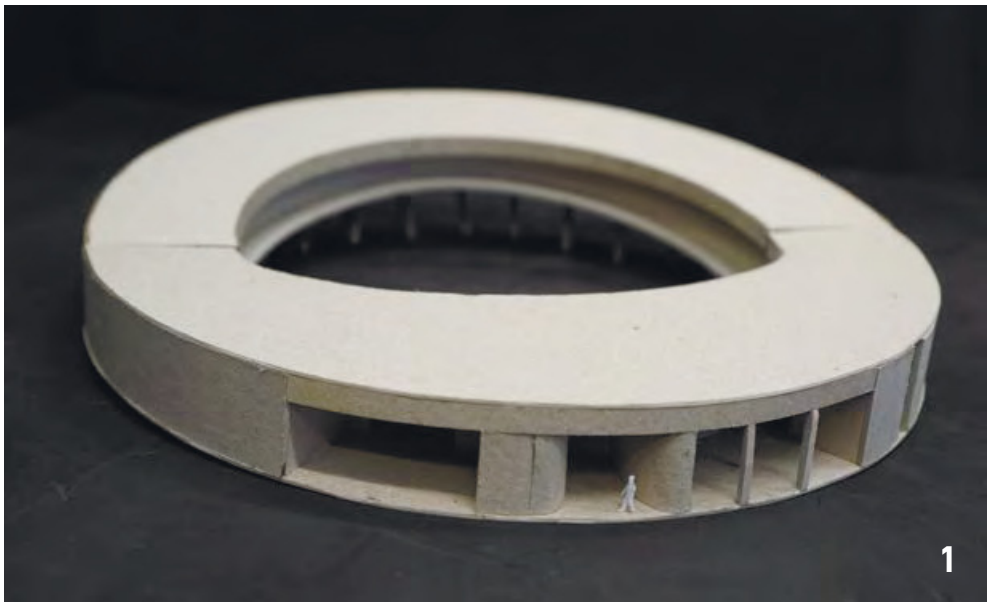
1

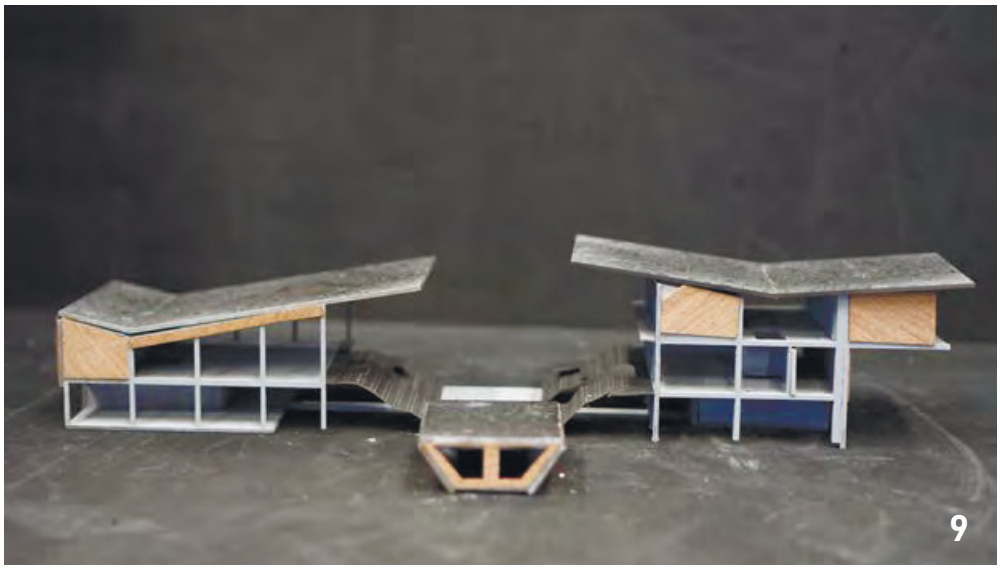

9

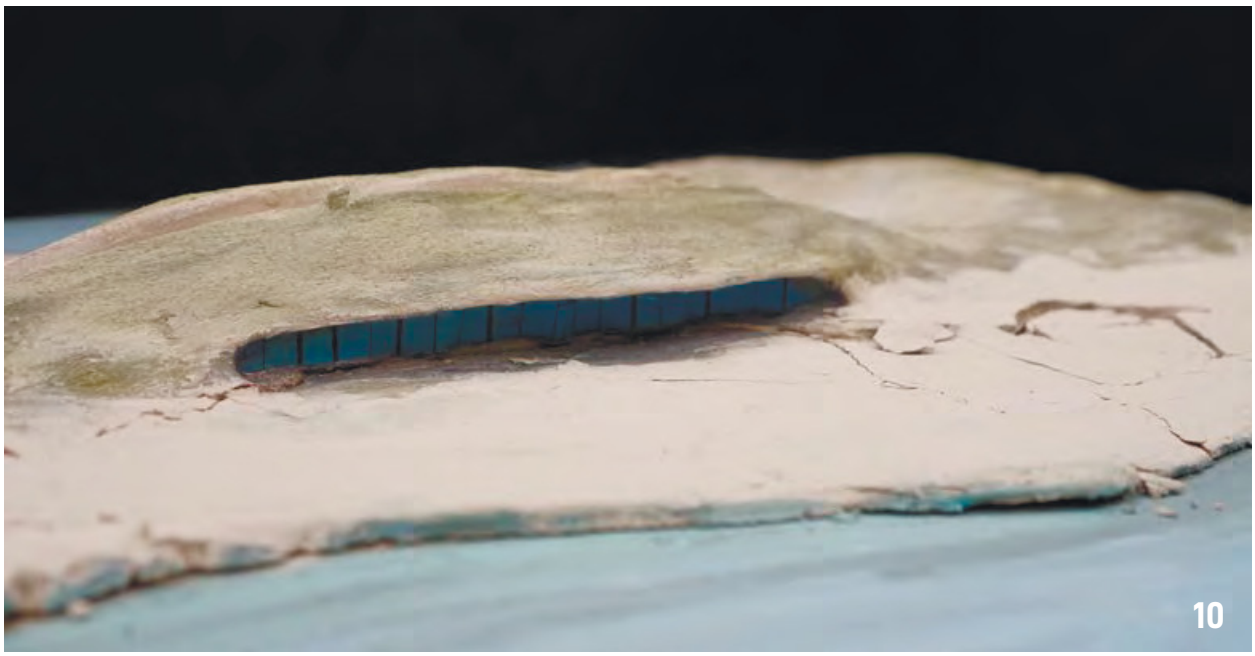

10

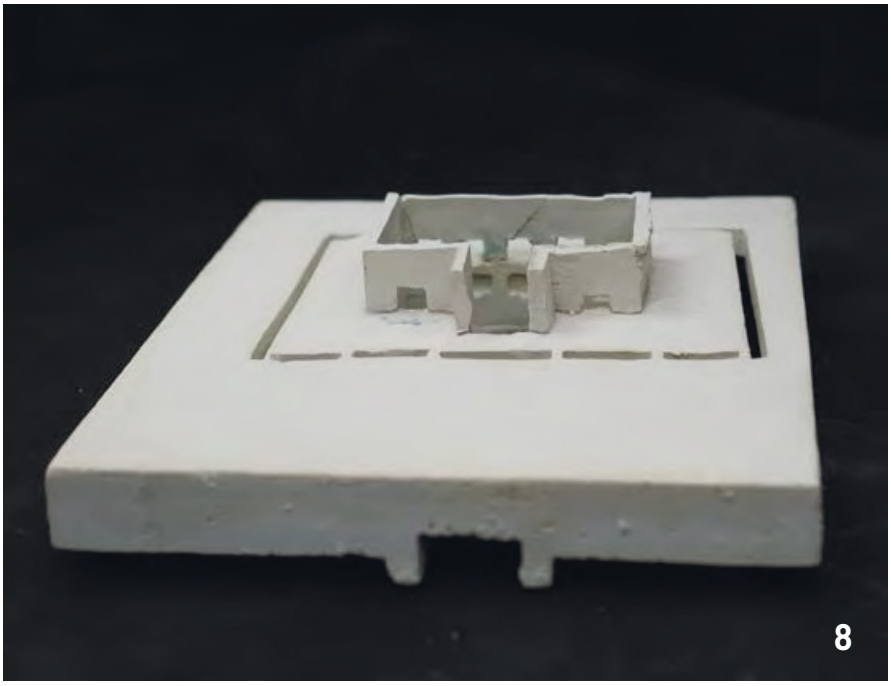

8

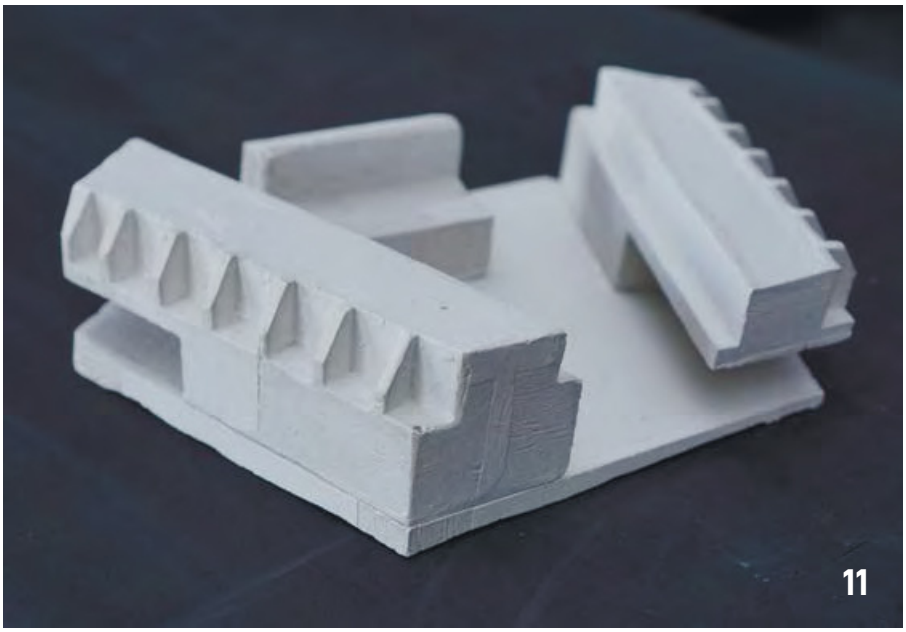
11

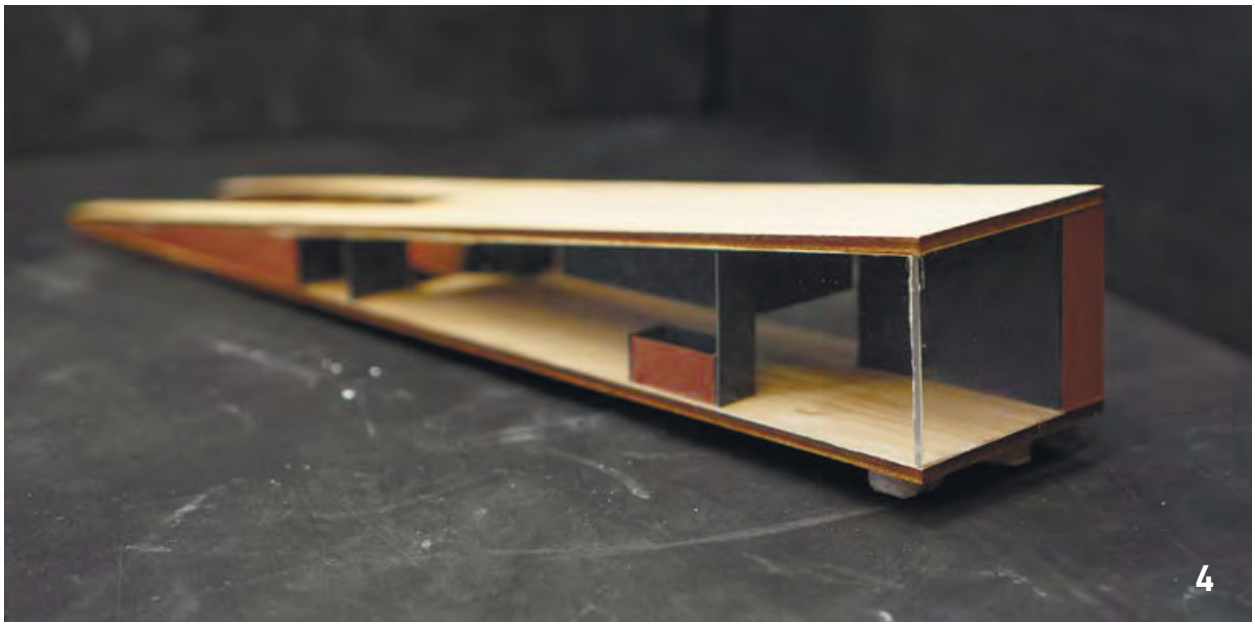
4

7

Nõu ja jõuga olid kursusetöö valmimisel abiks Madis Kallas ja
Marili Niits Saaremaa Vallavalitsusest, Mihkel Undrest ja Nalmond Meri.
Suur tänu!

Eesti Kunstiakadeemia
EKA arhitektuuri ja linnaplaneerimise osakond
Põhja puiestee 7
Tallinn 10412
arhitektuur@artun.ee
+372 642 0073

EKA Arhitektuur ja linnaplaneerimine